

حکومه تا هه رێما کوردستانی - عێراق
وهزاره تا پهروهردی
رێشه به ریا گشتی یا پرۆگرام و چاپه مه نیا

خواندن و ریزمانا کوردی

بۆ

پۆلا پینجی بنه رت

به رهه فکرا

لیژنه یه کی ل وهزاره تا پهروهردی

بژارکردن:

سابق نه حمهد عوسمان روستایی

سه لیم علی عمر وهرمیلی

محهمهد نوری عبیدی

نه سعهد حامد محهمهد

پیداچوون

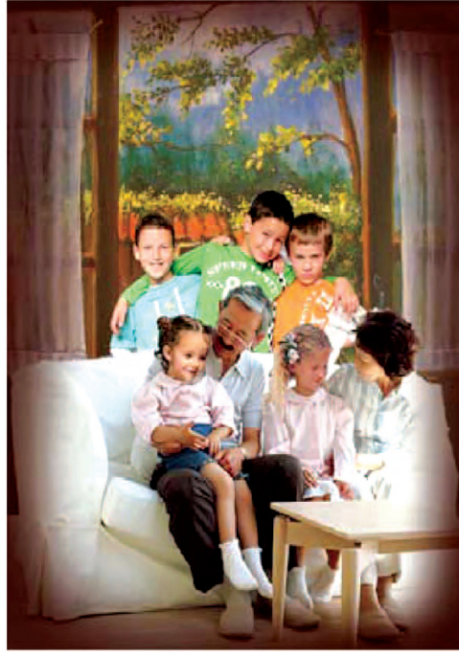
لیژنه یه ک ژریشه به ریا گشتی یا پهروهردا پاریزگه ها دهوکی

سهرپه رشتی زانستی یی چاپی: سادق نه حمده عوسمان - سلیم علی عمر وهرمیلی
سهرپه رشتی هونه ری یی چاپی: عثمان پیرداود کواز - سعد محمد شریف صالح
تاپکرن:
دیزاین و بهرگ: عادل زرار آمین
جییه جیکرنا بزاره کرنا هونه ری: عدنان أحمد خالد

بہشتی خواندنی

وہ رزی ئیکی

خۆشتقىيا دايبابان

ئەگەر تو بىرا خۆل وان رەنجو ئەركان بىكەي، كو دايبايىن تەل پىناق
خودانكرناتە، كىشايىن، دقىت تە ئەو ژ ھەمى كەسىن دى خۆشتر بشيىن-
چونكى داىك ژ پىخەمەت تەخۆ دوەستىنىت و دلۇقانىيا خۆ بسەر تەدا
دبارىنىت و چاقدىرىيا تە دكەت و تە ژ نەخۆشيان دپارىزىت. ئەوا داىك
دگەل زارۇكى خۆ دكەت، كەسى دى ناكەت.

سىپىدەيان زوو ب زمانەكى خۆش و شىرىن تە ژ خەو رادكەت، دەستى
خۆ بسەرى تەدا دىنىت و جلكيىن تە دكەتە بەرتە، خوارنى بۆتە
بەرھەف دكەت. بۆ خىرو خۆشىياتە ھەر تىشتەكى پىدقىى بيت ودشيانىن
وى داىت، بۆتە ئامادە دكەت.

ئەگەر خودی نه کهت تو نه ساخ بووی و تووشی ئیش و ژانان بووی،
 ئارامی لئک نامینیت و هەر ژ شەف هەتا سپیدی هشیار دمینیت و خەو
 ناچیتە چاقین وی، دی دامای و ب خەم که قیت هەتا تو چاک دبی.
 بابی تەژی وەکی دایکاتە ژ بو خودانکرنا تە ل گەرما هاقین و سەرما
 زقستانی خو دوستینیت و ب دلەکی پر دلۆفانی و سینگەکی فرەه،
 هەمی روژان ژ مال دەرد که قیت و دەست ب کار کرنی دکەت، هەتا پیدقیین
 ژ یاری بو تە دابین دکەت، چونکی وی تو ژ بیبیکا چاقی خو خوشتر دقیی،
 ئەگەر دایبایین تە ب ئەقی شیوەی بن، دقیت تەژی ئەو خوش بقین و ریزی
 ل وان بگری، گوهدارییا وان بکەمی و دگەل وان دا هیمن و ئارامبی و دلئ
 وان نه هیلی، بزاقی بکە گلەیی و گازاندان ژتە نه کەن.
 چونکی هەر چ بو وان بکەمی، تو قەری وان ژ سەرخو راناکەمی، دەمی
 پیردبن چاقدیرییا وان بکە دا ئەو ژ تە رازین، ئەگەر ئەو ژتە رازیوون
 خودی ژی دی ژتە رازیبیت.

راهینان

۱. ئەرکی دایکی بهرامبەر ته چیه ؟
۲. ئەرکی بابی بهرامبەر زارۆکان چیه ؟
۳. چهوا دی چاقدیریا دایبان کهی؟

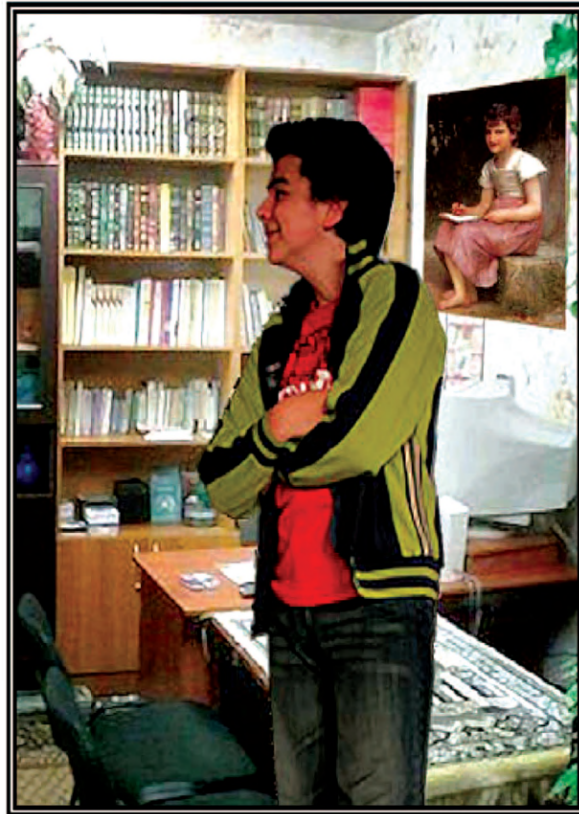
چالاکى

قوتابیی ژیر: واتایا شان پهیشان بزانه:
مام، مهت، داپیر، خال، ژنم، ژنخال، برازا، خارزا، پسمام، دۆتتام

واتایا پهیشان

<u>پهیف</u>	<u>واتا</u>
رهنج	: زهحمهت
به رههف دکهت	: ئاماده دکهت
دامای	: پۆسیده - بیزار
گلهیی	: گازنده
ئارام	: هیمن - ل سه رخۆ
ژیر	: هوشمه ند (عاقل)

ئەز مفاى ژ دەمى خۆ وەردگرم

چەند رۆژەك بوو بېنقەدانا ھاقىنى دەستپېكر بوو... باوەر قوتابىيە كى
زىرەك و گوھدار بوو، ھەر رۆژەكا ئەقى بېنقەدانى لىك ب سالىە كى بوو،
چونكى قوتابخانە و ھەقالىن خۆ گەلەك خۆش دقييان، مامۆستايىن وى ژى
گەلەك ئەو خۆش دقييان...

باوەر ئىقاريا ئەقرو ژ بىكارىي گەلەكى بىزار بوو، زوو چوو سەر جھى
نقىستنا خۆ، لى ھەر ھزرىن خۆ دكرنو خەوا وى نەدھات.

دهملدهست ئاموژگار يېن ماموستاي هاتنه بيراوي ئيکسه ر ژناڤ جهی خو
رابوو و زوو بهرهڤ دايکا خو چوو و گوټی:
دادی سپیدی زوو من ژخه و راکه.
دایکی ب مهنده هوشيشه گوټی: کوری من ئه ری تو خه ونان دینی و
دترسی!!

بوچی سپیدی زوو دی ژخه و رابی؟ دیاره تو نرانی بینقه دانه؟
باوه ری ب گرترین بهرسقا دايکا خو داو گوټی: دادی نه من خه ون
دیتینه و نه ته ز دترسم ، ژئه قرؤ و یقه هه می سپیده یان دی چمه
په رتوو کخانا گشتی و دی په رتوو کان خوینم، شه قا دی شیره تین ماموستا
گوټی هاتنه بيرا من کو به ری سالا خواندنی ب دوماهی بهیت گوته مه:
زاروکین من وه خته سالا خواندنی ب دوماهی بهیت و بینقه دانا هاقینی
یا نیزیک دیت، مفای ژده می خو وهر بگرن، ده می هه وه ب هه روه نه چیت،
بینقه دانا هاقینی ب هاریکاریکنا دایبابین خو و سه یران و خواندنا
په رتووکین مفادار ببورینن.

دایکی، هه ر وه سا ماموستای گوټ ته گه ر هه وه ل مال په رتوو کخانه
نه بوو، روژانه سه را په رتوو کخانا گشتی بدن، ل ویری په رتوو ک و گوټارین
تایبته بو زاروکین وه کی هه وه هه نه و دگه ل ژیی هه وه دگونجن.

دایکې ګوته باوهری: تافه رین کورې من، دی زوو ته ژخه و راکه م لې ټه ز
یان بابې ته دی چه ند روژان د گدل ته هیین هه تا تو شاره زا دبی.

راهینان (۱)

- ټه شان رستان د دهفته را خودا بنقیسه و پاشی نیشانا (✓) به رامبه ر
رستا راست و نیشانا (X) به رامبه رستا شاش دانه:
۱. باوهری قوتابخانه و هه قالین خو خوش د ثیان.
 ۲. دایکا باوهری گوه نه دا ناخفتنین باوهری.
 ۳. دینقه دانا هاقینیدا دثیت کار بکه یین و ده می خو بی مفا
نه بۆرینین.
 ۴. دکتیبخانا گشتیدا په رتووکو گوچارین تایبته بو زاروکان هه نه.
 ۵. ماموستایان باوهر خوش د ثیان چونکی باوهر قوتابییه کی زیره ک بوو.

پرسیارو هه‌قیه‌یفین

۱. بۆچی هەر رۆژە‌کا بینه‌دانێ لنگ باوهری ب سألە‌کی بوو؟
۲. مامۆستا گۆرانی چ شیرەت ل خوویندکارین خو کربوو؟
۳. باوهری بریاردا هه‌می سپیده‌یان کیه‌ بچیت؟
(به‌رسقان ددفته‌را خودا بنقیسه)

چالاکي (۱)

هه‌قدژی قان په‌يقان بنقیسه، ئە‌گەر تو پیدتی بووی بلا مامۆستا
هاریکارییاته بکەت:

گوهداری

زوو

بله‌ز

دوماهی هات

ئازا

چالاکى (۲)

مامۆستايى بەرپىز: پۇلا خۇ بکە سىگرۇپ ، گرۇپ بلا دناقخۇدا
هەقىيە يىقىنى لىسەر چەواييا بۆراندنا بىنقىدانا هاقىنى بکەن، پاشى بلا
هەر گرۇپەك بۇ ماوى ۵ خولە کان بەرامبەر هەردوو گرۇپىن دى بەحسى
رابۆراندنا بىنقىدانا هاقىنى بکەت.

(تەف چالاکىيە پىدقى وانە کىيە)

واتايا پەيقان

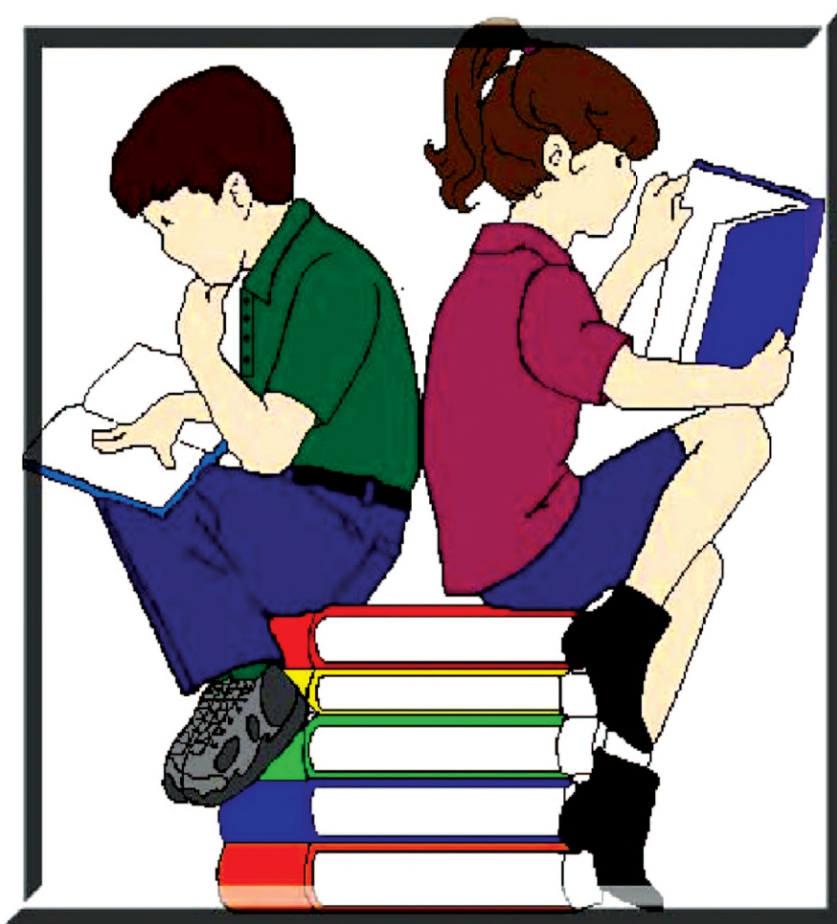
<u>پەيقان</u>	<u>واتا</u>
بىزار	: عىجز - دامايى
دەملدەست	: ژنشکە کىقىە
ئامۆزگارى	: شىرەت
ژىيى هەوہ	: تەمەنى ئىوہ
بىنقىدان	: پشوو

قوتابخانه و په رتووكين من

شقان خویندکاره کی زیره ک و خوشتقییه، ل پولا پینجی بنه رت
دخوینیت، روزه کی بو دایابین خو لسه ر قوتابخانا خو دناخت و، گوت:
(قوتابخانامه گه له ک یا پاک و خاوینه، گوره پانه کا فراوان لی هیه، ل
وانا وهرزشی تم همی جورین یاریان تیدا دکهین و پاریزیا پاکژیا وی
دکهین. بو پاکژیا قوتابخانی، مه لیژنه کا پیکینای دیژنی لیژنا
پاکژی، نه ف لیژنه پاک و خاوینیا قوتابخانی دپاریزیت).

بابی شقانی: شقان، کورپی من تهری هه وه باغچه ل قوتابخانی هه یه؟
 شقان: بهلی باب، مه باغچه یه کی جوان و رهنگین یی هه ی، هه می
 ده مان ژ رووه ک و گولان یی که سک و سوړو زهره، هنده ک جاران تم وانا بابه تی
 زانستی دناق باغچه یدا دخوینین.
 دایکا شقانی: شقان، کورپی من، تھف ساله هه می قوتاییان تیرا خو
 پهرتووک و دهفته رو پینشیس وهر گرتینه؟

شقان: به لئی دادی، مامۆستای شیرەت ل مه کرییه کو پەرتووکیین خو
بەرگ بکهین و پاریزین و لسه ر لاپه رپین وان نه نشیسین و په رپین وان
نه فه شکینین.

بابی شقانی: ئەری کوری من، دپاشه رۆژیدا ته دقیت بییه چی ؟
شقان: باب، مامۆستای ژێ ئەف پرسیاره ژمه کرو، هه ر ئیکی
به رسفهك دا، من گۆت: ئەز هه ز دکه م ببه م مامۆستا، داكو كورپو كچین
كوردستانی فیربه کم، ئیکی گۆت: من دقیت ببه مه پزیشك دا نه ساخان
چاره سه ر بکه م، ئیکی دی گۆت: من دقیت ببه مه ئەندازیارو وه لاتیی خو
ئاڤاکه م، ئیکی دی گۆت: من دقیت ببه مه ئەفسه ردا به رگریی ژ
كوردستانی بکه م.

دایرا شقانی: مامۆستایی وه چ گۆت؟

شقان: گۆت نا مه ب دلی مامۆستای بوو، له وا گرنژی و گۆت: قوتابخانه
ئه و کارگه هه یا مامۆستا پزیشك و ئەندازیارو ئەفسه ران ئاماده دکه ت
دا ببه نه ئەندامین مفادارو سوود به خش بو جفاکی خو.

راهینان (۱)

بەرسقا ئەقان پرسیاران بەدە:

۱. شقان ل پولا چەندییە؟
۲. چ ل قوتابخانا شقانی هەییە؟
۳. چ دناق باغچەیدا هەییە؟
۴. مامۆستای چ شیرەت ل شقانی و قوتابیین دی دکر؟

راهینان (۲)

ئەقان قالاھییان پربکە:

۱. لیژنا پاکژیی قوتابخانی دیاریزیت.
۲. ئەندازیار ولاتی
۳. ئەفسەرو پیشمەرگە کوردستانی دکن.
۴. قوتابییان فیردکن.
۵. نەساخان چارەسەر دکەت.

چالاکى (۱)

مامۆستای بەریز: دوو لیژنان ژ قوتابییان پیکبینه.

۱. لیژنا پاکژیی
۲. لیژنا زانستی

ھاریکارییا وان بکەو بلا ھەر ئیک ژوان ئەرکین خو بەرامبەر قوتابخانی

بیژیت.

چالاکى (۲)

خويندكارى خوشتقى:

تو دىيى شەش رىزكان لىسەر قوتابجانا خو بنقىسى دەربارى قان خالان
ب مەرجه كى رسته دووباره نەبن:
ئاھىيى ويى، ژمارا پۆلان و مامۆستايان، گۆرەپانا قوتابجانى و ئەو
يارىين ھوين لى دكەن، پاكژكرنا قوتابجانى و پاراستنا پەرتووكين خو.

واتايا پەيفان

<u>پەيف</u>	<u>واتا</u>
پىنقىس	پىنوس، خامە
شیرەت	ئاموژگارى
پاشەپوژ	دوارپوژ
نەساخ	نەخوش
بەرگرى	بەرەقانى
مفادار	سوودبەخش
چشاك	كۆمەل
فراوان	فرەھ
گۆرەپان	مەيدان
پاك و خاوينە	پاقر و بژين

خەتیرا ئۆلۆمپى

شىرۆ و شىلان ھەقسوويىن ھەقبوون، رۆژانە كو خواندن تەواو دبوو، ھەردوو پىكشە ژ قوتابخانى دەھاتنە دەر و ب ريشە بەرەف مال، ھەر تىشتەكى مفاداربا ژ مامۆستاي بەيستبا بۆ ھەقدوو قەدگىراقشە، شىرۆى روو کرە شىلانى و گۆت:

ئەقرۆ مامۆستاي دپۆلیدا بۆمە بەحسى خەتیرا ئۆلۆمپى کر.

شىلان: ئەرى تو ب خودى بۆ من بىژە چونكى گەلەك جاران من ئەف

ناقە بەيستىيە، من دقيت ئەز ژى تىشتەكى ژى بزنام.

شىرۆ: يونانى دكەقندا ب (گريک) ھاتبوونە نياسين، ھەر جارەكى كو

يارىين ئۆلۆمپى دەستپىکريا، ل دەستپىكى دچوون خەتيرەك ب ئاگرى

باژىرى ئۆلۆمپ ھەلدکر و دئينا ول ناقەراستا يارىگەھى د چکلاند.

شىلان: بۆچى ئەوان ۋە دىكى؟

شىرۆ: چونكى يارى ۋە ۋەرزىش نىشانى ھەقائىنىي ۋە ھارىكارىي ۋە بەرىكانا دۆستانە يە.

شىلان: ئانكو ژبەر ئەقى ئەگەرى ۋە ئاگر كره نىشانى يارىين ئۆلۆمپى.

شىرۆ: بەلى پىشتى ھزاران سالان كو يارىين ئۆلۆمپى ھاتىنە دىبەرىكانىدا خەتىرا ئۆلۆمپى ژى دگەلدا بلندىبوو.

شىلان: ئەرى نھۆ ژى ھەر يا بەردەۋامە؟

شىرۆ: بەلى نھۆ ژى ل پىش دەستپىكرنا ۋە يارىيان، يارىزانە ك خەتىرە كى ل چىيى ئۆلۆمپى دى ھەلكەت ۋە ب غاردان دى چىت ھەتا دگەھىتە يارىگەھا ئۆلۆمپى، پاشى يارى دى دەست پىكەت.

شىلان: ئەرى ئەگەر يارىين ئۆلۆمپى، سالە كى ل ۋەلاتە كى گەلەك دوور ژ چىيى ئۆلۆمپى، بو نمونە ل ۋەلاتى چىنى ھاتنە كرن، ئەو ئاگر چەۋا دى گەھىتە ۋىرى؟

شىرۆ: خەتىرا ئۆلۆمپى ب فرۆكى دى ھىتە قەگۇھاستن بو فرۆكخانا ۋى ۋەلاتى، كو برىارە يارى تىدا بەينە كرن و ل فرۆكخانى يارىزان دى خەتىرى ۋەرگىت ۋە ب غاردان دى گەھىنەتە يارىگەھى.

شىلان: ئەھا وەسا!

شىرۆ: بەلى گەلەك جاران ئەو خەتيرە كو ژ فرۆكخانى دەيتە
قە گوهاستن هەتا ياريگەھى دشيانين ياريزانە كيدا نينه، گەھاندنى دى
كەنە دۆر و دناقەراستا ياريگەھيدا جەھەكى تايبەت بو ھاتيبە دروستكرن،
ژ وى ئاگرى، ئاگرى ئۆلۆمپى ھەلدكەن و ب قى كارى يارى دەستپيدكەت.
شىلان: سوپاس بوته كاك شيرۆ و سوپاس بو ماموستاي ژى كو
ھەردەم دلسۆزى فيركرنا مەيە.

راهینان (۱)

بەرسقا راست ھەلبژیرە:

۱. ۋەرزشقانان:

ئ- لەشەکی توندو ب ھیز ھەیە.

ب- گەلەک تووشی نەخۆشییان دبن.

پ- سستو خاڤن دکاروباراندا.

۲. ۋەرزش نیشانە بو:

ئ- دوژمنایەتی.

ب- ئاشتی و برایەتی.

پ- دوورکەفتن ژھەڤدوو.

۳. یارییا ئۆلۆمپی دکەڤندا تایبەتبوو ب:

ئ- فارسان

ب- عەرەبان

پ- یۆنانییان

راهینان (۲)

بەرسقا ڤان پرسپاران بەدە:

۱. خەتیرا ئۆلۆمپی ل کیشە یاریگەھی دەیتە چکلاندن؟

۲. ناڤی ھندەک ژوان یارییان بیژە کو دیاریین ئۆلۆمپیدا دەینە کرن؟

چالاكى (۱)

قوتاييى خوشتقى / فيرى ئەفانە بېە:

ئەزمان	چاڭ	گوھ
ئەزمان شىرىن	چاقتارى	گوھدار
ئەزمانخولى	چاقتىن	گوھدرىژ
ئەزمانرەش	چاقتىسى	گوھگران
ئەزمانخوش	چاقتىر	گوھبەل
ئەزماندرىژ	چاقتىر	گوھگر

چالاكى (۲)

۱. قوتاييى خوشتقى تو دكىر تىپىدا ياريى دكەي؟ كىر ياريى دكەي؟

۲. ناقتى چوار تىپىن وەرزشى يىن باژىرى خۇ بنقىسە.

واتايا پەيفان

پەيف	واتا
خەتيرە	مەشخەل
هەقسوو	جيران-دراوسى
هەقبوون	يەكبوون
دۆر	گەھ

کوردستان نیشتمانی مهیه

کوردستان ولاته کی خوش و جوانه ، بهری هزارهها سالان باپیرین مه
لهسه ر ئاخا وی ژیاينه. ههردوو رووبارین ديجله و فورات دناقرا دبۆرن و ،
بین بووینه ژیدهری ژیان و ئاکانجیبوونی و ، جهی مهژی یی بوویه ماکا
که قنترین شارستانی د دیرۆکیدا.

قه کۆلینین تابهت دیارکریه کو مروڤ ل دهسپیکا ژيانا خۆ ل
شکه قتین زنجیره چیا یی زاگروس ژیايه و بهره بهره گیانه وهر که هی کرینه و ،
فیری چاندنی بوویه و گوندو باژیر ئاڤا کرینه و بهره ف شارستانی چوویه .

ئەگەر گەپرپانەکی دناڤ کوردستانیدا بکهین، دی بینین یا پەرە ژ
شوونوارین دیرین، وهکی شکەڤتا شانەدەر ل باکووری هەولیری کو
هەستیکبەندی مەرۆڤەکی ژ جۆری (نیاندرتال) تیدا هاتیه دیتن.

هەر وهها هەزارمیرد ل باشووری رۆژاڤایی سلیمانیی کو چەندین
کەرستەو ئامیرین مەرۆڤی نیاندرتال تیدا هاتینه دیتن.

کوردستان وهلاتهکی دەوله مەندە ب سامانیی کانزایی وهکی پیتروولی و
گازا سروشتی و ئاسنی و گوگردی و ئەوین دی.

ئاخا کوردستانی یا ب پیت و ب خیر و بیر و هەمی جۆرین دەرامەت و
میوه و سهوزەوات لی دهینه چاندن.

ژ بەر ئی داها و بەر هەمی چاڤی نه حەزو نه یار و بیانیان ب مەنەر ابوویه،
لهوا نه هیلایه ئەم خیر و خوشیی ب ئاخ و ئاق و هەوایی خو ببهین ،
رژیمی زۆردار و رهگەز پەریس بەردەوام سامانی مە ، نه خاسمه پیتروول و
گازامه دزییه و کرییه ئاگرو، دارو بارو رهزین مه پی سۆتینه و، ب پاری وان
ژی گوندین مه ویران کرینه، خودانیی قی وهلاتی ژ جهین وان
دەریخستینه!

کوردان ژێ ئەڤه زانییه و پی نه خوش بوویه لهوا چەندین سەر هەلدان و
شۆرش و خەبات کرینه و خوینا هزاران شه هید و پيشمه رگان ل چیا و گرو
نهال و دهشتین کوردستانی رژتییه تا ئەڤ سامانی خو ژ دهستین دوژمنان
وه رگرتیه مافی خویی رهوا خوستاندیه کو ژ نهو و یڤه دنیا بهژییت
کورد و کوردستان ژیکڤه نابن.

راهینان (۱)

بەرسقا ئەقان پرسیاران بەدە:

۱. ناقی هەندەک شوونوارین دیرین بیژە چ لی هاتییه دیتن؟
۲. چوارسامانین کانزایی ل کوردستانی بژمییره.
۳. پینج جوړین فیقی ل کوردستانی بژمییره.
۴. کی گوندین کوردستانی سۆتینه؟
۵. ئازادیا مەو سەروریا کوردستانا مە یا ئەقرو بەرهەمی چیه؟

راهینان (۲)

ئەقان قالاھیان پر بکه:

۱. کوردستان ولاته کی و
۲. بەری سالان مه لسه وی ژیاينه.
۳. هەردوو رووبارین و دناقرا دبوورن.
۴. مروف له دەسپیکا ژيانا خول و زنجیره چيايي
ژيايه.

چالاکى (۱)

قوتابییى خوشتقى:

۱. ژ بلى رووبارىن ديجله و فوراتى، ناڅى دوو رووبارىن دى يين
كوردستانى بنڅيسه.

۱. ۲.

۲. ژ بلى شكهفتين شاندهرو هه زارميرد، ناڅى دوو شوونوارين دى يين
كوردستانى بنڅيسه.

۱. ۲.

۳. ژ بلى باژيرين هه وليرو سليمانى ناڅى دوو باژيرين دى يين مه زنين
كوردستانى بنڅيسه.

۱. ۲.

چالاکى (۲)

قوتابییى خوشتقى: ئەڤان زانیاریان دهربارى كوردستانا مه زن بزانه:

۱. كوردستانا مه زن بسهر چوار دهوله تان هاتيهه دابه شكرن:

توركيا، ئيران، عراق، سوريا

۲. ژمارا ئاكنجيين كوردستانا مه زن دگه هيته ۴۰ ميلونان.

۳. رووبهري كوردستانا مه زن نيزيكى پينج سهه هه زار كيلومه ترين
چوارگوشه يه.

۴. گه له كه دهر يا چه ل كوردستانى هه نه وهك: ورمى، وان، دوكان،
دهربه نديخان.

واتايا په يقان

<u>په يق</u>	<u>واتا</u>
بهري	: پيشي
دناقرا	: دناقدا
ټاكنجييون	: نيسته جي بوون
ماك	: داينه، سهرچاوه، ژيدهر
كه فنترين	: ديرينترين
گه شت	: گهريان
ههستيكبه ند	: ټيسكه په يكه ر
لهوا	: ژبه ر هندي
نه خاسمه	: ب تايبه تي
سهره ه لدان	: راپه رين

رووڤي رُوڤيگر

سپيدديه كا درهنگ، پيره رووڤيهك ژ كونجا خو هاته دهر، تيرخه و ببوو،
لي زكي وي ژ برسادا قور قور دكر، سه حكره ههر چوار ره خين خو، باوشكا
وي هات، سه حكره دول و نهالان، ئهري نيچيره ك دي ب دهستكه قيت زكي
برسي پي تير بكهت.

چ ب بهرچاڤين وي نه كه قت، نه چار بوو، بله ز دفنا خو ب عهرديرا
دخشانده، زكي برسويه و دڤيت تشته كي بخوت.

پيره رووڤي ههرچوو... ههرچوو... دسه ر نشيشيه كيدا بهره ف خوارى
كه قت، دفناوى پري بينا گوشتى و دوونگى بوو، سه حكره ره خين خو پارچه
دونگه كي چه ورو نهرم ب ته ليه كنه ديت، ته لى ب كومه كا گروگياو
به لگان هاتبوو فه شارتن، ئاف ب دهڤي رووڤيدا دهات، چاڤين خو باش زيقرن

لی رووئی فیلباز باش دزانت ته گهر بچیت و دهقی خو بهافیتته وی پشکا
ب ته لیقه ،

ته لی دی شهقییت و گیانی وی دی که فیتته دمه ترسیدا ، نه ری باشه چ
بکته؟ رووئی دقان هزراندا بوو گورگه کی روژباشی لیکرو گوتی: نه ری
ته خیره تول فییره راهستیای، تول هیقییا چیی؟

رووئی: تو بخیرهاتی، نهو من هزرا ته دکر، نهها نهف گوشت و
دوونگه ههژی ته نه، فهرموو بخو.

گورگی سهحکری و گوت: نه ری نهی رووئی تو بوچی ناخوی؟
تو نهیی برسیی؟

رووئی: به لی نه زبهنی، ببوره نه قرؤ نه زی ب روژیمه.
گورگ بهرف پشکا گوشتی چوو، دهستی وی که فته سهر ته لی و
ته لی شهقییا و گورگ که فته ته لی.

برسیین ژانو نازاران بسهر لهشی وی دا چوونه خوار، گورگی
لووراندا خو هاقیت دا خو ژ ته لی قورتالبکته، لی هیچ مفا
نه بوو.

ههر دگهل شهقینا ته لی پشکا گوشتی ژ ته لی فری و که فته بهر دهقی
رووئی، رووئی خو هاقیتی و خوار، گورگی کو نه فته دیت گوته رووئی:
خودی ته بکوژیت، نه ری ما تویی ب روژی نه بووی؟

رووئی بهردهوامی ب خوارنا خو داو گوت: به لی وهسابوو، لی شهقینا
ته لی و لووره لووراته ژئیش و ژاناندا بوونه بانگو من ژی روژییا خوشکاند.
گورگ ژ سادهییا خو فیلبازییا رووئی مهنده هوش بوو.

گورگی گوت: ئه ی رووڤی جه ژنه؟
رووڤی گوت: هه ر وهخته کی خودانی ته لیبی گه هشته فییره وی گافی دی
بیته جه ژن.

راهینان (۱)

به رسقا شان پرسیاران بده:

۱. ئه ری رووڤی روژیان دگریت؟
۲. رووڤی چه وا گورگ خاپاند؟
۳. چ په ند ژ فی چیرۆکی دهیته وه رگرتن؟

راهینان (۲)

به رسقا راست هه لبریره:

۱. رووڤی به رف ته لیبی نه چوو چونکی:
 - ا- یی تیر بوو.
 - ب- گوشتی ناخوت.
 - پ- ئه وی دزانی دی وی گریت.
۲. گورگ که فته ته لیبی ژ نه نجامی:
 - ا- بیرکره کا گه له ک.
 - ب- هوشیاری و زیره کی.
 - پ- هزرا خو دئاختنین رووڤیدا نه کر.
۳. رووڤی گیانداره که گه له ک چه ز ژ فی خوارنی دکه ت:

ٺ - ڊارو ڊره خت.

ب - گوشتي مريشكي.

پ - گيائي هشك.

چالاڪي

چ ڙ ته ڦي بابته تي فير ڊين؟

واتايا پهيقان

<u>پهيق</u>	<u>واتا</u>
چه ور	ڊوونگ و بهز
ته لي	ٺاميري گرتنا هنده ڪ گيانه وهرانه وهڪ: روو ڦي،
	ڪيڙيشڪ، گورگ...
فيلباز	حيله ڪهر

خویندهواری

خویندهواری چرای ژینه
ریگهی ئاواتی شیرینه
سهرچاوهی بیرو زانینه
هوشیاریه و راپه رینه

* * *

خویندهواری ئازادییه
سهرفرازیه و شادییه
چارهی دهردی هه ژارییه
له ناو بهری بی دارییه

* * *

خویندهواری دهریای ههسته
شهوقی لالهی بیرو دهسته
بو میللهت چه کی مه بهسته
گزنگی و یژه و هه لبهسته

* * *

به رزی و پیتوولی و ناوداری
ئاوه دانی و گه شه داری
گشت داهینان و زانیاری
هووی خویندنه وه خویندهواری

واتايا پهيٺان

<u>پهيف</u>	<u>واتا</u>
شهوق :	رووناھي
لاله :	چرا
گزنڱ :	تيرؤژکا رووناھيي دھمي رؤژ دھه لئيت

دهفت ئەنتیکهیین جیهانی

مرۆقی هەر ژ دهستپیکا هه بوونا خو لسه ر ئەقی هه سارا پان و به رین ژیا به
کو ب ناقی عهرد هاتییه نیاسین، دگه ل سروشتیدا هه ول و کۆشش کرینه
بو مان و خو شکرنا ژیا نی.

ئه م کو نه قییین وانین دقی سه رده میدا گه له ک ب گرنگی و مه نده هۆشی
دنیرینه پاشا وه و جهین ده ست و تبه لیین وان، کوشیاینه ب کارامه یی و ب
ده ستین خو ییین ره نگین کۆچک و ته لارو په یکه رو په رستگه هیین مه زن و
ئه نتیکه دروستبکه ن کو هزاران مرۆقان کار تیدا کرینه و ب ده هان سال
پیقه برینه و وان هیچ که رهسته کی پیشکه قتی بو ئا قارنا وان ئا قاهییان
نه بوو، کو ئە قرۆ ب سانه ی ب ده ست دکه فن.

ژوان پاشماوان ئەو حەفت شاکارەنە کو ب حەفت ئەنتیکەیین جیهانی

هاتینە نیاسین، ئەو ژمی ئەقەنە:

۱. باغچین هەلاویستی ل عیراقی.

۲. ئەهرام ل میسری.

۳. پەیکەری ئەبول هەول ل میسری.

۴. شوورها چینیی.

۵. بورج ئیقل ل فرەنسا.

۶. تاج مەحەل ل هندستانی.

۷. خوداوەند (زینوس) ل یونان.

ئەف حەفت کارین مەزن کو هەتا ئەقرو ماینە، بووینە بابەتین
قەکوئینی و جھین سەیران و گەریانان. کو سالانە هزاران کەس سەرا ددەن و
ئەو جەھ بووینە ژیدەرین داھاتیە کێ زۆر بو وەلاتی خو، ئەم قوتابی کو
کورو کچین میللەتی کوردین، خودانین دیرینترین شارستانییا سەر رووی
ئەقی هەساریینە کو میژوویاوی قەدگەریت بو (۲۷۰۰) سالان پیش
ئەقرو. پیدقیە ل سەرمە بزاق و کۆششین سەرکەفتیانە بکەین د بواری
زانین و پیشکەفتنا زانستیدا دا وەلاتی مە هیری خەملاندی و پیشکەفتی بیت و
لنک هەمی گەلین جیهانی یی سەرنج راکیش بیت.

پرسیار

۱. ب دريژيا ميژوويي مروّف دململانيډا بوو دگهل سروشتي ، بوچي؟
۲. گرنگيا پاشماوان بو وهلاتان چييه؟
۳. كورد خوداني كه قنترين شارستانيه د ميژووييډا، كيژكه؟
۴. نهركي مه قوتابييان بهرامبهر پاشماوين كه قنين وهلاتي مه چييه؟

واتايا په يقان

<u>په يف</u>	<u>واتا</u>
هه سار	: تهنه كي تارييه ل دور روژي دزقريت (نهر د نيك ژوان تهنانه)
كارامه يي	: شاره زايي
ساكار	: ساناهي
نهنتيكه	: عه جيب ، سهير
كو شش	: بزاق
ته لار	: قه سر

باژیڙی کەرکوک

کەرکوک باژیڙه کی دیرینی کوردستانییه، ئیکه ژ باژیڙین پیشه سازی
ل وهلاتی مه، ئەقی باژیڙی میژوویه کا دیرین ههیه، گه لهک ژ میژه یی
ئاقه دانه. دقی باژیڙیدا کلهه کا کهفن ههیه.

ههتا نهۆ پاشمايین وی ماینه و کهفتییه دناق جهرگی باژیڙیداو ل رهخی
رووباری خاسه یه، رووباری خاسه باژیڙی کەرکوک دکه ته دوو پشک:

بهری قورییه و بهری کهلهی، تاخین بهری قورییه پیکهاتینه ژ:

(قورییه، شاتره للو، رهحیماوا، عهرفه، تهپه).

تاخین بهری کهلهی پیکهاتینه ژ: (ئیمام قاسم، شوڤرجه، موسه لالا،

کهرامه، ئازادی).

ئاکنجیین باژیڙی کەرکوک پتریا وان کوردن، دگهل کوردان عهربه،

تورکمان و ئاشوری و ئهرمه ن ژی دقی باژیڙیدا دژین.

ئەقە چەندىن سالە رژیمین عىراقى ئىك ل دووڧ ئىك ھەولددەن ژمارا كوردین كەرکوک کیم بکەن و بکەنە باژیرەكى عەرەبى و سىمىي كوردایەتیا وی ژیبەن، دگەل ئەقى چەندى ژى باژیرى كەرکوک ماىە باژیرەكى كوردنشین و پشكەك ژ كوردستانى و رەسەنیا خو پاراستیە. دباژیرى كەرکوکدا ئەف ھۆزو خیلین كوردان ھەنە: (شوان، تالەبانى، داودە، سالەبى، ھەمەوھەند، جاف، جەبارى، زەنگەنە، روژبەیانى، زەند، بەرزنجى، شىخان) پتریا ئاكنجیين كەرکوک موسلمان لى مەسىحى ژى تیدا ھەنە، ھەر ئىكى مزگەقت و تەکیا و دىرو پەرستگەھا خو ھەیە، كەرکوک باژیرەكى پىشەسازییە، چەندىن بیرین مەزنین گازی تیدا ھەنە كو ناقدارترینا وان بىرا (بابا گورگور)ە، گازا كەرکوک ژیدەرى گرنكى داھاتى ئابوورى عىراقیە.

ئەف باژیرە مەلبەندەكى رەوشەنبىرى و زانیارى كەقنى كوردان بوویە، چەندىن مامۆستایین ئایىنى و ھۆزانقان و كەسایەتیين ناقدارین گەلى مە تیدا پەرورەدە بووینە وەك: (شىخ رەزای تالەبانى، ئەسیرى، رەفىق حىلمى، مارف بەرزنجى، عەبدولسەمەدى خانەقاو لەتيف حامد....).

ئەف باژیرى پىروزی كوردستانى ل ۲۱ ئادارا ساللا ۱۹۹۱ كو روژا ئىكى بەھارى بوو ژلايى پىشمەرگەو جەماوهرى دلسۆزى باژیرى كەرکوک بو جارا ئىكى ژ دەست بە عسىيان ھاتە رزگارکرن و جلكین شادى و خوشیي كرنەبەر.

ئاگرى نەورۆزى و سەرھەلدانى و رزگارىي ئەف باژىرە روونكرەقەو
 جارەكا دى سەلماندى كو باژىرې كەركووك باژىرې كوردانە.
 دگەل پرۆسا ئازادىيا عىراقى. ل سالا (۲۰۰۳) خەلكى خەباتكەرى
 كەركووك و ھىزىن پىشمەرگەى باژىرې خوژ دەستى بە عسىن داگىر كەر
 ئازاد كر، جارەكا دى ئەف باژىرې پىرۆز ھاتە دناف ھەمبىزا كوردستانىدا و
 ئاكنجىين وى يىن دەربەدەر قە گەريانەقەو ھاتنە سەر ئاخابو باپىران و ئەقرو
 ئەف باژىرە بوويە باژىرې براىەتیی و پىكقە ژيانى.

واتايا پەيفان

<u>پەيف</u>	<u>واتا</u>
عەرەفە	: تاخە كە ژ تاخىن باژىرې كەركووكى
كوردنشىن	: كورد ئاكنجى
مەلبەند	: جەھ، سەنتەر
سەلماندى	: دياركر
ھەمبىز	: باوھش

خانزادا سۆران

نهتهوا كورد ب دريژيا ميژويي چەندين ناقدار ژ عەگيدو شيّره ژنان
ب خوڤه ديتينه كو ناڤو شاكارين وان زيندي ماینه و هەر دى ميننو
ميژوو ب شانازيڤه دى به حسي وان كهت، ئيك ژوان خانزادا سۆرانه.
خانزاد كچا حەسەن بە گييه و ميژوو نقيسي ناقداري كورد محمەد
ئەمین زەكى بەگ دكتيبا (ناودارانی كورد) دا دييژيت: خانزاد ژنا مير
سليمانى كورپى شا كهلى به گى ميري سۆران بوو.

خانزاد ئافرهته كا بالا بهرزو جوان و ريكو پيك بوو، ئازاو ب جهرگو
سوار چاكبوو، وهك زهلامان چهك دهه لگرت و ل پيشيا چه كداران دچوو.
دهمه كي سليمان به گي ميري سوران ب دهستي حكومه تا به غدا دهيته
گرتن و دكه قيته د به نديخانيدا و ل وييري دهيته ده زماندان و دمريت،
خانزادا شيره زن كاروبارين ميرگه ها سوران دئخيته ددهستي خوداو ب
زانين و كارامه يي كاروبارين ميرگه هي ل باژيري هه رير بريشه دبه ت،
خانزادي ب هه مي شيانين خوڤه خزمه تا ميرگه ها سوران كرو پاريزگاري
ژ سه ربه خويي كرو ب هيج شيويه كي ملكه چي بو ئيمپراتوريا عوسماني
نه كر، لهوا هندي تهو فه زمانه وابوو ميرگه ها سوران يا سه ربه خو بوو.
خانزادي گه لهك مزگه فت و كه لهين بهرگريي و قوتاخانه و پر دروستكرن.
وهلات ل ژيرسيبه را فه زمانه واييا وي يي ئارام و هيمن بوو، گه لهك
جاران خو ب جلكين زهلامان ديچاو ب شهف دگه ل چهند پاسه وانين ئازا
دناف باژيري دا دگه رپا و گوهي خودايه داماو هه ژاران و و پيدقيين وان
جيبه جيكرينه.

نهو ژي ل سنووري ميرگه ها بهري يا سوران چهند كه فنه كه لهه مائنه و
شاهدن بو مه زني و سه ربه رزيا خانزادي.

گه له كهڙه كيشا خانزاد مرو ب مرنا وي ميرگه ها سوران بهر ف لاوازي
چوو و سهر كرده و ميرين پشتي وي نه شيان كاروباري وهلائي ب ريكو پيكي
بريښه ببهن، لهوا حكومه تا عوسماني دهرفه ت بو هه لكه فت و له شكه ره كي
مهزن ئينا سهر هه ريرو وهلائي سوران داگير كر.
ب قي رهنگي ميرگه ها سوران ب دوماهي هات، لي خانزادا دلير بو ههر
لايه كي سه مانده كو ئافره تا كورد ژي خودان دهسه لاتو و جودايي دگهل
زه لاميدانينه.

راهینان

ڦان ڦالاهییان ب په یښه کا گونجای پر بکه:

دهست - سوړان - خانزاد - سوارچاک

۱. تافره ته کا بالابه رزو جوان و ریځو پیڅ بوو.

۲. دهندگ ژ ه کی تنی ناهیت.

۳. ب مرنا خانزادی میرگه ها به رف لاوزی چوو.

۴. خانزادا نازاو ب جهرگو بوو.

چالاکي (۱)

ماموستایي به ریځ:

ب کورتي به حسی رولې تافره تا کورد د کومه لا کورده وارییدا بو

خویندکاران بکه.

چالاکي (۲)

قوتابیي خوشتقی:

ناڅی ڦان تافره تیڼ ناڅدار بزانه و ته گهر ته څییا پیزاینه کی ژی بزانی

پرسیاری ژ ماموستایي خو بکه:

۱. قهدهم خیر

۲. چهپسه خانا نه قیب

۳. له یلا قاسم

۴. رهوشه ن به درخان

واتايا په يثان

<u>په يث</u>	<u>واتا</u>
به نديخانه	: گرتيخانه
ملکه چي	: سه رشووري
داماو	: پوسيده
جيبه جيكرينه	: نه نجامداينه

کونجا کیشریشکی

وی روژی مالا ئارامی قه گه رپانه گوندی خو، خه لکی گوندی ب
گهرمی بخیرهاتنا وان کر.

ئاراسی و هه قالین خو ئه و شهف ب به حسی بیره وهریین خو بۆراند، ل
روژا د دووقدا ئارام و هه قالی خو شیرۆو چهند زارۆکین دی چوونه دهرقه ی
گوندی یارییان بکه ن.

ئارامی گۆت: شیرۆ ل بیرا ته یه جارن ئهم دچووینه سهر کونجین
کیشریشکان، مه ژکونجین وان دئینانه ده ری و مه یاری دگهل وان دکرن.

شیرۆی گۆت: ئارام گیان ئه و ده مین خوش چه وا دی ژبیرا مه چن؟ دقان
ئاخافتناندا ئارامی کونجا کیشریشکه کی دیت، بله ز دوو به ره ه لگرتن و
گۆت: ئه ها ئه قه کونجا کیشریشکییه، دا بچین بیینین، شیرۆی و هه قالین وی
ب ده نگه کی بلند گۆت:

نه که ی ئارام، نه که ی، ئه ری تو نزانن ئه و ده قهر یا مین ریژکرییه؟

كىڭرىشك ژى ژترسا ميان ژ ڤى جھى رهڤينه.

ئارام راوهستياو گۆت: ئهري باشه بۆچى هيچ نيشانه كا ميان لى نينه؟
ئه گهر ئهزى بتنى بام دا كه قمه دناق ميناندا، شيرۆ دقيت دهڤه را خو
ژمينان پاك بكهين و دهست ب ياريين جوانين خويين بهري بكهين. زارۆكان
كۆمه كا بهران بۆ نيشانكرنا وى جھى دانان و ب غار چوون جقاتا
گوندى ئاگه دار بكهين.

راهينان (۱)

بهرسقا قان پرسياران بده:

- مين چيه؟
- مه ترسيين ميان بۆ مرۆڤى چنه؟
- جورين ميان چنه؟

راهينان (۲)

نیشانين دهڤه رين مين ريژ كرى:

- ۱.
- ۲.
- ۳.
- ۴.

راهینان (۳)

ئەگەر مینە کی ببینی:

۱. دی بەرا تیۆەر که م.
۲. دی ئینمه دەر.
۳. دی ژئی دوور که قم و که سین ژ خو مه زنتر ئاگه هدار که م.

چالاکى

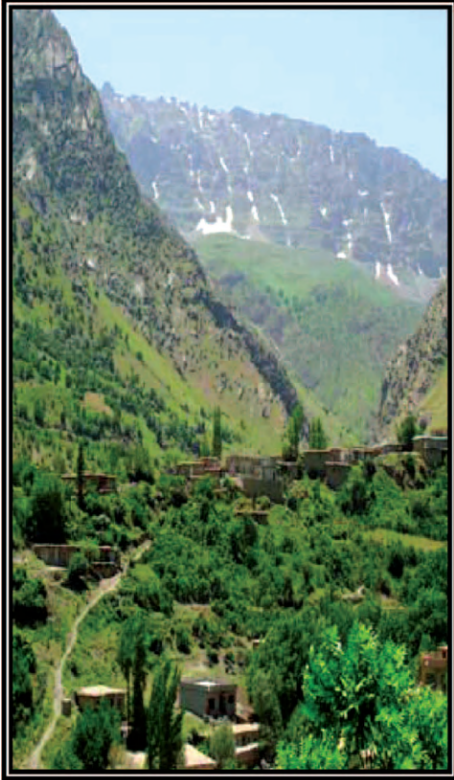
۱. دوژمین گه لی مه ل جهی گولو نه مامان ل کوردستانی بچینن وان
چ چانديیه؟ بوچی؟
۲. سی جهان بیژه کو مین تیدا هاتینه دانان.
۳. مینا دژه که سو دژه تانک چیه؟

واتایا په یفان

<u>په یف</u>	<u>واتا</u>
مین	: جوړه ته قه مه نییه که
نه مام	: شتل

وه رزی د ووی

کوردستان

کوردستانی کوردستان

باخچی گولا، دهردی دلا

ئیرۆ مایه بن دهستان

کوردستان بلندی

هه می بازارو گوندی

هه رچی کهسی ته بخوازی

دقی جوانی خو بتهدی

کوردستانی کوردستان

باخچی گولا، دهردی دلا

ئیرۆ مایه بن دهستان

کوردستانا هلمشتی

ژ زیرو گه وهه ر مшти

ئه م ل بهر دهر دهر گه قان

دوژمن تیده روشتی

کوردستانی کوردستان

باخچی گولا، دهردی دلا

ئیرۆ مایه بن دهستان

" جه گهر خوین "

ل سالا ۱۹۰۳ ل گوندی حساری ژ دایک بوویه

ل سالا ۱۹۸۴ ای ل ستۆکهۆلم چوویه بهر دلۆفانیا خودی.

راهیان

شان قالاھییان ب په یقه کا گونجای پر بکه:

۱. کوردستانی کوردستان باخچی دهردی
۲. کوردستان بلندی همی و گوندی
۳. کوردستان هلمشتی ژ و مشتی
۴. ئەم ل بهر دەر دوژمن تیدا

واتایا په یقان

<u>په یف</u>	<u>واتا</u>
جوانی خو بته دی	: گیانی خو گوریکه ت
مشتی	: پری، تزی
هلمشتی	: دوژمنان خیرو بیرین وی خوارینه

نیشتمانپه‌روه‌ری

هەر که سه‌ک بیژیت ئەز نیشتمانپه‌روه‌رم، نابیت باوه‌ری پی بهیته کرن،
چونکی هه‌تا ب سه‌رو مال و گیان خو گوری نیشتمانی خو نه‌که‌ت، هه‌ر
بو سه‌ربه‌رزی و سه‌رفه‌رازیا نیشتمانی بزاق و خه‌بات و تیکۆشینى نه‌که‌ت،
ب کریارین دلسۆزانه نیشتمانپه‌روه‌ریا خو به‌رامبه‌ر ئازادی و ئیکه‌تیا
گه‌لى خو ده‌رنه‌ئییخیت، ب نیشتمانپه‌روه‌ره‌کى فیداکار ناهیتته نیاسین.
لى ته‌وین هه‌ولده‌دن بو دووبه‌ره‌کیى و نیشتمان بى هیزکرنى و دلره‌شیى
دناق کورین ملله‌تیدا، بلا هه‌ر بکه‌نه هه‌وارو گازی و جیهانى ب قیر قیرى
گیژ بکه‌ن و ب زمانى خو بیژن ئەم نیشتمانپه‌روه‌رین، ئەقه نه‌ دلسۆزین
ملله‌تینه‌و نه نیشتمانپه‌وه‌رن و که‌س باوه‌ر ژى ناکه‌ت.

نیشتمانیپهروهی راسته قینه ئەو کەسە کو نیشتمانی خو خوش دقیت و ل
پیناف ئاقەدان کرن و سەربەخویا نیشتمانی خو تیدکۆشیت و گیانی خو
ددانیتە سەر دەستی خو ژمرنی ناترسیت. نیشتمانیپهروه ب راستی ئەو
دلسۆزە کو ئەم دەستی خو بو وی ددانینه سەر سنگی خو وچ جاران و هەرو
هەر ژبیر ناکهین.

هەر وە کو بابی ماف ل سەر کورپی خو هەیه، نیشتمانی ژێ وەسا ماف
لسەر کورپو کچین خو هەیه. جهی شانازییا نیشتمانی ئەقەیه کو
کورپو کچین وی هەردەم ل پیناف ئازادی و سەربەخویا وی خەباتی بکەن و
بەرگریی ژێ بکەن و نەهیلن دوژمن پی خو دانیتە سەر ئاخوی یا پیروز.
دلسۆز ئەو کەسە کو سەرفەرازییا نیشتمان و گەلی وی ئارمانجا وی
بیت دژیانیدا.

دلسۆز ئەو کەسە یی گیانی خو گۆریکرنی دمی شکی زارۆکین گەلی
خودا بچینیت و وان ژ خراب و نەپاکان دوور بیخیت.
ئەهی قوتابییا نیشتمان پیدقی هونەری مەیه، پیدقی پیشەسازییا
خومالییه، پیدقی وان بەرەمانە کو ب زەندو باسکین گەنجان و پالەو
جووتیاران گەشە دکەن.

قوتابییا دەستین دوژمنان بپن، دلسۆزین نیشتمانی خو بن.

قائىعى شاعر دىيىزىت:

چەكى شۆرشگىيىرى من نووسىن و بىرو باوهره
راپهرىنه ههلمهته پر نه عرهتهى كوردانه يه
گهر به ئازادى نهژىم مردن خهلاته بو لهشم
نوكهرى سهردانه واندىن كارى نامهردانه يه

راهىنان

به رسقا راست ههلبىزه:

۱. نىشتمانپهروهرييا راسته قينه بتنى:

ئ- به حسكرنه دناق خهلكيدا.

ب- ب كرىار و گيان و مال به خشينه.

پ- خو دياركر نه دناق خهلكيدا.

ج- ئاخافتن و قييره قييركرنه.

۲. جفاكى مه دى پيشكه قىت ته گهر ته م زاروكين خو:

ئ- بهيلين نه خوينده وار.

ب- فيرى بيكارى و ته مبه لى بكه ين.

پ- ههستى نىشتمانپهروهريى دميشكى وان دا بچينين.

ج- پشت گوهى خوڤه بهافىترين.

۳. ئەگەر مەبھۇت ئازادىيا ئابوورى ب دەست وەلاتى مە بکە قىت
پېدقپپه :

ئ- رىكى بدهينه بيانىان دهستى خو داننه سەر سامانى وەلاتى مە.

ب- دارىن دارستانان بېرىن.

پ- گرنگىي بدهينه پيشه سازىيا خومالى.

ج- هەر كەسە ك بو خو كار بکەت.

واتايا پەيفان

<u>پەيف</u>	<u>واتا</u>
تېكوشين	: خەبات
هەرگيز	: چ جاران
نۆكەر	: خزمەتكار
نەعرەت	: قىرى
نامەرد	: خراب، بى وژدان

پۆلیس

رئیسبهریا پۆلیسان دەزگههه که ژ دەزگهههین دهولتهتی، خودان
ئارمانجین پیروژه، دروشمی (پۆلیس دخمهتا مللهتیدایه) بلند کریه،
کارمه ندىن پۆلیسی ئەفی دروشمی رۆژانه ب کریار ئەنجام دهن.
سهرو سامانی ههقهولهاتیان و ئاساییشا وهلاتی دپاریزن، ئارامی و
ئاسوودهیی دئێخنه دناق مال و دلی ههمی ئاکنجیین باژیرو باژیرک و
گوندىن وهلاتیدا.
پۆلیسان جههکی تایبته ههیه ددلی مهزن و بچووکیین مللهتیدا،
پهنايي بو وان دهن ددهمی تهنگاڤیاندان.

پولیس وی ٹہرکی لسهر ملین خوب دلسوژی روژانهو بی بینقشہدان
تہنجامدہن، درووداناندا دہہوارا خہلکی دچن و دروشمی:

(پولیس دخدمتہ تا مللہ تیدایہ)

ب کریار وب دلسوژی جیبہجی دکہن.

پولیس جفاکی ژ چہندیں تاوانان دیاریزیت وک دزی و
دہست دریژی و کاریں خراب و پەردی ژ سہر روویں تاوانین سیاسی وک
رہشہ کوژی و پیلانین چہپہلین دژ سہروہریی دہاقتیژیت.

پولیس قان ٹہرکان ل پیناف بہرژوہندییا مللہتی دچارچوٹی یاساییدا
ب دستپاکی و ہووربینی تہنجامدہت، بہرامبہر ہہر گرفتہکی ژیرانہ
دبزقیت و شیوازین جودا جودا و ہہچہرخ و نوی پەیرہو دکہت. مللہتی
کورد ٹہقرو دکورستانہ کا نازاد داو ل ژیر سیبہرا پەرلہمانہکی ہہلبرارتی و
حکومہتہ کا نیشتمانیدا دوور ژ ہہمی فشار و چہوساندنہکی ژیانہ خو
دبہتہ سہر.

مہ دہزگہہکی پولیسی ہوشیارو وریا ہہیہ کو ہہردہم پاسہوانین
خاکی کوردستانینہ.

پولیس چہند پشکہ کن وک: پاسہوانی، ئاسایش، ہاتن و چوون،
بہرگریا شارستانی.

راهینان (۱)

قان قالاھیین خواری ب پەيشە کا گونجای پر بکه:

۱. پۆلیس سەرو سامانی و ئاسایشا هەقوولاتییان
۲. ل دەمی ئەم پەنایی بو پۆلیسان دبهین.
۳. پۆلیس مە ژ تاوانان دپاریزیت وەك و و
۴. مللەتی کورد دەزگەهەکی هوشیارو وریا هەیه.
۵. پۆلیس چەند پشکەکن وەك: ، بەرگری شارستانی.

راهینان (۲)

بەرسقا قان پرسیاران بەدە:

۱. ئەو کار چە کۆ پۆلیس بو خزمەتکرنا هەقوولاتییان ئەنجامدەن؟
۲. ئەگەر زۆرداری ل ئیکی بەلنگاز هاتە کرن، کی دی مافی وی ژ زۆرداران وەرگریت.
۳. بەشین دەزگەهی پۆلیسی بژمیڤه.
۴. پۆلیس جفاکی ژ چ دپاریزیت؟

چالاكى (۱)

ماموستايى بەرپىز: پۇلا خوۋ بىكە سى گروپ، گروپى ئىكى بىنە
پولىسىن ھاتن و چوونى، گروپى دووى پولىسىن ئاسايشى وگروپى سىيى
پولىسىن بەرگىيا نىشتمانى.
ھەر گروپەك ژفانە دى بەھسى كارو تەركىن خوۋ كەت.

چالاكى (۲)

لاواز ئ - لاوازتر ب - لاوازترىن
قوتابىيى خوشتقى: توژى قان پەيئىن خوارى وەك: نمونىن (ئ) و (ب)
ئىبكە:

۱. بلند	ئ.	ب.
۲. بچووك	ئ.	ب.
۳. خىرا	ئ.	ب.
۴. ساناهى	ئ.	ب.
۵. گران	ئ.	ب.

چالاكى (۳)

قوتابىيى خوشتقى: داخووزى ژ ماموستايى خوۋ بىكە تە بىتە سەردەدانىن
پشكىن پولىسى (ھاتن و چوونى، بەرگىيا شارستانى، ئاگرۋەمراندنى).

چالاکى (۳)

مامۆستايى بەرپىز: ئەگەر تو بشيى دقئ وانيدا ھەر ئىكى ژ جورين پولىسى (ھاتن و چوون، ئاسايش، بەرگرييا شارستانى) ب جلكين خويين فدرمى گازى بکەيە قوتابخانى دا ئەو ب خو بەحسى ئەرکين خو بو قوتاييان بکەن. (ئەف چالاکيە پيدقئ وانديە کا تەواوہ)

واتايا پەيفان

<u>پەيف</u>	<u>واتا</u>
ئاسايش	: ئيىمناھى
وريا	: ھوشيار
پاسەوان	: نوبەدار
سامان	: مال
خيىرا	: بلەز
پەنايى دبن	: ھەوارا خو دگەھينن

زانستا سەردەم

پيشكەفتنا جيهانى پينگاقين بلەز ئىك ل دووڤ ئىك كۆ زانستى
بەرەف پيشقە چوونى بىت ھاقتىرتىنە ، بووينە ئە گەرى پەيدا بوونا چەندىن
ئامىرو كەرەستىن مفادار كو خزمەتا مرۆقاىە تىي دكەن.
ژ ئەنجامى قى پيشكەفتنى دەرگەھ بو مرۆقى دەھەمى بواراندا
ھاتىنە قە كرن كۆ پترو باشتر خزمەتى بكنو و ژيانا مرۆقى بەرەف خوشىي
ببەن و بەرھەمى باشتر پيشكىشى مە بكن.
ئە قرو جيهان بوويه گونده كى بچووك ، دچركە يە كىداو ژدوورتىن وەلات
ھەمى جورىن ھەوالان ب دەست دكەقن.
ئەو ئامىرىن كو خزمەتى پيشكىش دكەن گەلەكن وەك موبايىل و
نورمال و ئەنتەرنىت و كومپيوتەرو سەتەلايت و ئامىرىن كارەبى بو مال و

کارگه هان و ئامیرین ئاڤا کرنی و پزیشکی و پیداکرنا دهرمانان بو
چاره سهرییا نه خوشییا ن...

قوتابیین خوشتی، خودانیین پاشه رۆژا روونا کدار: دهه مان کاتدا گه له ک
جۆرین چه کی کۆمکوژ لسهر رویی ئه ردی پیدابووبینه کو مروشان ب
کۆمه ل د کوژن، ئه و چه ک ژیا نی دئیخنه دمه ترسییه کا مه زندا. لی ئه م
تیهنیین زانست و زانیاریین ب مفاینه دوور ژ هه می ئامیرین کۆمکوژو
ویرانکه ر.

راهینان (۱)

۱. ناڤی هنده ک ئامیران بنقیسه کو خزمه تا مه دکه ن؟
۲. ئه و که رهسته چنه کو ژیا نا مه دئیخنه دمه ترسییدا؟
۳. مفای موبایلی چیه؟

راهینان (۲)

نیشانا (✓) به رامبه ر رستا راست و نیشانا (X) به رامبه ر رستا شاش دانه:

۱. موبایل بو مفای گشتی هاتییه چیکرن.
۲. موبایل هاتییه چیکرن بو کاری نه گونجای.
۳. کۆمپیوتهر زۆری ب مفایه بو مروقایه تی.
۴. کۆمپیوتهر ئامیره کی زیانبه خسه دمالدا.

واتايا پهيڤان

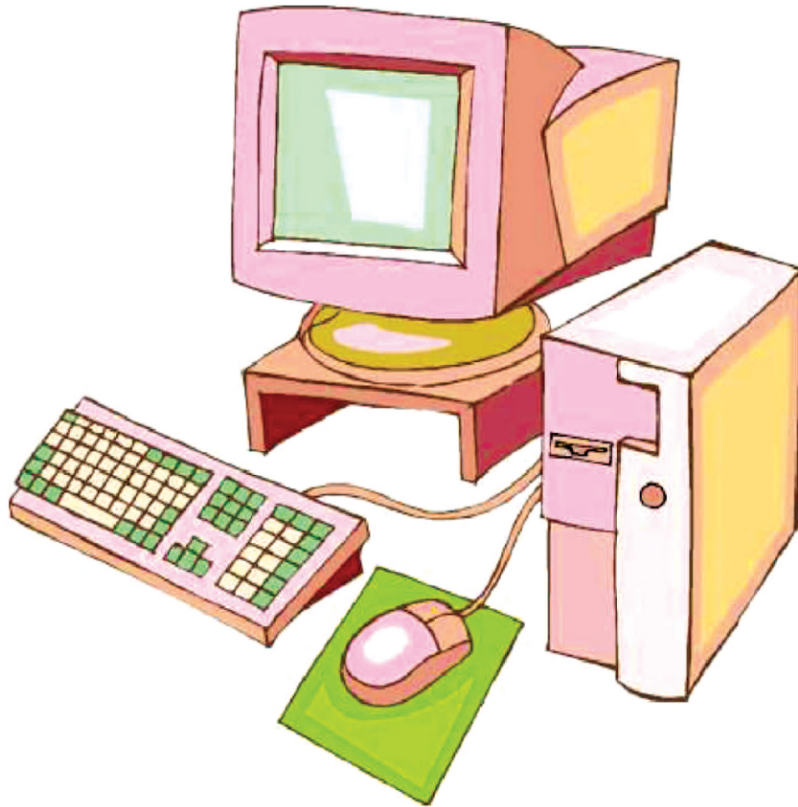
په ښځه

واتا

دهه مان کاتدا : هه ر دوي ده مييدا

سه رده م : هه څچه رخ

کومکوژ : کومه لکوژ

چوچك

رۆژەكى ئەز چوومە نيچيرى، ئەز ژ وى رىكا ل رەخ رەزى مە دەربازبووم،
تاژييهك ل پيشيا من دچوو. دەملىدەست پينگاشين خو گرانكرن و خو
قەنيسانەك وەك بيژى يى هەست ب بيھنا نيچيرهكى دكەت.
من سەحكرە رىكى، ل ژير دارەكى من چوچكەكا بچووكا دەم زەرا سەر
رووت ديت، پەرين وى تازە دەاتن، دياربوو يا ژ ھيلينا خو كەقتييه
خواري، چوچكەكا بچووك و بەلنگاز بى خودان مابوو.
تاژى ھىدى ھىدى بەرەف چوچكەكا بى گونەھ دچوو، ژنشكە كيشە ژسەر
دارەكا نيژيك، چوچكەك وەك گوللەيەكى ھاتە خواری و خو لبەر دەقى تاژى
دا، چوچكەكا ژبەر تيژكا خو يا پوسيدەو شەپرزە بوو، ب چريك چريكەكا پر
تازارو ئەشكەنجە چەند جارەن ھەولدا تيژكا خو ژدانين تيژين تاژى رزگار
بكەت.

شاپهريّ خو بسهردا كيشاو گيانىّ خو ئىخسته مهترسيى، دلىّ
چوچكىّ سوّت و هندهك پهرين ويّ وهريان، دهنگىّ ويّ كهفت كيمهك مابوو
گيانىّ خو ژدهست بدهت. چوچكىّ تاژى ب گياندارهكىّ درنده ديت، لىّ
ژبو قورتالكرنا تيژكا خو گيانىّ خو ئىخسته مهترسيى و، ژدارىّ هاته
خوارى و، ثيا ب چ ريكا ههبيت تيژكا خو رزگار بكهت.

تاژى مهندههوشبوو، راوهستا، پاشى هيدى هيدى چوو و ددانين خويين
تيژ هاقيرتنه تيژكا بهلنگاز، بلهز من گازی تاژى كرو لىّ ههيتاند، من بو
بوئيريا قىّ چوچكىّ سهريّ ريژى چهماند.

مهندههوش نهبن، خوشتقيا جه گهريّ ژ ترسو مرنى ب هيزتره، ههر
ئهو خوشتقيايه ژيانى گهشه دكهت.

راهینان (۱)

بەرسقا راست ھە ئېزىرە:

۱. چوچكى:

ئ. تىژكا خۇ ئىخستە بەر دەقى تاژى.

ب. تىژكا خۇ توند ب خۇقە نووساند.

پ. خۇ لبەر دەقى تاژى دا.

۲. دايك:

ئ. گوھ نا دەتە زارۆكى خۇ.

ب. زارۆكى خۇ زۆر خوش دقيت.

پ. خۇ نايئخيتە مەترسىي بۇ زارۆكى خۇ.

۳. نيچيرقانى ل دوماھيي:

ئ. چوچك گرت.

ب. سەرى رىزى بۇ بويرى و نازايەتيا چوچكى چەماند.

پ. رووداو لنك وى يا گرنك نەبوو.

راهینان (۲)

بەرسقا فان پرسياران بەدە:

۱. بۆچى تاژى خۇ قەنيساند؟

۲. بۆچى چوچكى خۇ شەپرزە كر؟ دقييا چ بكت؟

۳. توچ ژقى بابەتى فيربووى؟ سى ديران بنشيسە.

واتايا په يشان

<u>په يف</u>	<u>واتا</u>
تاژى	: سه يى نيچيريه
سه حكر	: بهر ي خودا، هي فكر
بوير	: ئازا
لى هيتاند	: دهنگى خو لى بلندكر

پیشمه رگه

ئەو لاوی خوین گەرمی قارەمان کو بوویە پیشهنگی وەلاتی مە، دەمی
کو دیتی مرۆف بێنرخ بوویە و سەربەرزیا گەلی وی کەقتییە ژیر پییین
داگیرکەران، ئەو خوینا کو خوشتقییا نیشتمان و نەتەواوی تیدا دگەریا
کەلبوو، دلی وی سۆت و ئارامی بو نەما... بریارا خەبات و خو گۆریکرنی
دا، مرنا خو ئیخستە پیش ژیا نا خو و ب دەنگە کی بلند گۆت: ئەقرو من
بریاردا بمرم دا بژیم، نەژیم دا بمرم.

چەکی سەرفەرازی و شانازیی هەلگرت و ئاگر ئاراستە ی سینگی
دوژمنی کرو بوو پیشمه رگه.

رۆژەکی دەمی هیرشا سوپایی دوژمنی داگیرکەر گەهشتییە گوندی
وی، گوند ویرانکرو ب دەهان ژ گوندیی بێتاوان شههید بوون، دوژمنی
خوونریژ دەستدریژی لسه ر گوندی کرو ب تەواوی تالانکر.

پیشمه رگه بویرانه وهك شیران خورین و سینگی دوژمنی گرت.
دوژمنی ترسنۆك وهك رووقییان رهقی.

لئى مخابن و سەد جارەن مخابن ئەو پيشمەرگەهەي دسەنگەرى
سەرفەرازىيدا هەقالين خو ژ دوژمنى داگيركەر دپاراستنو، ب گورپيا
ئاگرى چەكى پيشمەرگەهەي ئاگر بەرددا گيانى رهگەز پەريسو،
تالانكەران و پاريزگارىا هەقالين خو ژى د قەكيشانىدا دكر، لئى جارەكا
دى ژى دى بيترين مخابن و سەد جارەن مخابن، ئەف پيشمەرگە، ئەف شيرە
ژنشكە كيشە بريندار بوو و ئاگەه ژ خو ئەما، دەمى دوژمن گەهشتيه
سەر، گرت و برە دەف فەرماندى خو، فەرماندەي پرسياركر:

تەقەيه سەرکردى وى كۆمەلا شەرکەر ئەوا لېەر سينگى مە راوەستياي؟

وان گوت: بەلئى ئەو ب خويە

دەربارى پيشمەرگەي و هەقالين وان، چەكى وان، جەي وان، چەواييا

كاروبارين وان پرسى.

لئى بەرسف ئەدا.

ئازارو ئەشكەنجەدا، مفا نەبوو، ئەف قارەمانى دەست و چاف گريداي
رەوانەي بەنديخانى كر، بەنديخانە چ بەنديخانە! ژوورەكا تەنگ و تارى،
دئەقى ژوورا تەنگ و تاريدا پيشمەرگى قارەمان ب خويىنا پاكا لەشى خو
لسەر ديوارى وى ئەقە نقيسيبوو: (ئەم هەمى قوربانين تەينە ئەي
كوردستان)، (سەرشورى و رهقين بو دوژمنان)، (ب ناقي نيشتمانى نەمران
دى كوردستانى ژ داگيركەران رزگاركەين).

دبەنديخانىدا نەنان دايبى نە ئاف، ژ ئەنجامى ئازارو ئەشكەنجەدانى

گيانى خو ژ دەست داو چوو بەر دلوقانيبيا خودى، دوماهى پەيشا وى ئەقە

بوو: (بژيت كوردستان، بژيت كوردستان، بژيت كوردستان).

راهینان (۱)

بەرسقا راست بو ئەقین خواری هەلبژیرە:

۱. وی پیشمەرگە ی لسهر دیواری بەندیخانە نقیسی ب:

ئ- مەرە کە بی شین.

ب- خوونا خو یا پاک.

۲. ئەوی گە لان بن دەست دکەت و خاکی وان داگیر دکەت.

ئ- دکتاتۆرو رژیمی دکتاتۆرینه.

ب- رژیمی دیموکراسینه.

۳. ئەف پیشمەرگە ئیک بوو ژ پیشمەرگە یین:

ئ- بەرە ی رزگاری کوردستان.

ب- بەرە ی چه کدارین خوین مژ.

۴. دوماهی په یقا پیشمەرگە ی ئەقە بوو:

ئ- ئەم هەمی قوربانین تهینه ئە ی کوردستان.

ب- هەر مرۆقە ک یی سەربەرزه.

۵. ئەوی دریکا نیشتمانیدا بهیته شه هیدکرن ناقی وی دهیته تۆمارکرن

ل:

ئ- دهفته را شه هیدان.

ب- ریکخراوا فیرخوازان.

راهینان (۲)

په یشه کا هه قدرتی هه ر ئیک ژشان په یشان بکه درسته کییدا:

(ئازا، ژیردهستی، بیتاوان، سه رنه که قتن)

واتایا په یشان

<u>په یف</u>	<u>واتا</u>
به ندیخانه	: گرتیخانه
پیشمه رگه	: خوبه ختکه ر، خو گوریکه ر
سه نگر	: چه پهر
ئه شکه نجه	: ئازار
ره وانه کر	: هنارت

ئاشتى

ئسەر چيا
پيلىن دەريا
ئىقىن رويبارو كانيا
ئسەر دلا
پەرىن شاليل و بلبلا
ئسەر رويى قىانى
ئسەر دلى ژيانى
دى تەقنە كى سپى ريسم
ب ئاوازا نقيسم
پەياما كوردستانى
ئاشتى بو تەق جيهانى

" موئەيەد تەيب "

ل ساللا ۱۹۵۷ ل باژىرى دەۆك ژ داىك بوويه

بھارا سەرھەلدانی

تەگەر ئامارەکا ھوور بۆ رۆژین خوشی و شادیا گەلی کورد بکەین و
بەرورد بکەین دگەل رۆژین پر ئازارو مەرگەسات، بیگومان کارەسات ب
رادەیهکی زۆرن ناهینە ھژمارتن.
راپەرینا کاوھیی ئاسنگەر (۷۰۰ سالان پیش زاین) نیشانا ئازایەتی و
قارەمانیا نەتەوا کوردو رەتکرنا زۆرداری و ستەمکاری بوویە.
ھەر دەنگی سەرھەلدان و شورەشین شیخ سەعیدی پیران و شیخ
مەحمودی نەمرۆ قازی مەمدی کۆمارا مەھابادو شیخ عەبدولسەلامی
بارزانی و نەمر مەلا مستەفا بارزانی و دەھانین دی بوون، بەرز بووینەو
ئاگری سەرھەلدانا بھارا سالاً ھزارو نەھ سەدو نۆت وئیکی ل کوردستانا
باشوور گەشکرییەقە.

كورد دبیژن (ئەگەر تەراپەر بوو دی دەسەرداچیت و، کەرب و کین ژێ ئەگەر
 پەر بوون دی پەقن) کەرب و کین دەلی جەماوەری سەتەملیکریی کورد دا
 پەنگیابوون، ئەف کەرب و کینە پەقین و بوونە گۆرییا ئاگری سەرەهەلدانا
 پیرۆز ل رۆژا پینجی ئادارا بەهرا سالاً هزار نەه سەدو نۆت و ئیکی ل
 باژیری (رانیه) جەماوەر بویرانە ژکۆلان و جادان وەک ئەهییا رووباران،
 باژیر داپۆشی و دژی دامو دەزگەهین رژیمی و نۆکەرین وی راپەری و باژیری
 خو ئازاد کر، ب ئەفی دەستپیشخەریی رانیه بو یە کەم گۆرییا ئاگری و
 هاندەر و رینیشاندەر بو باژیرکین دی یین کوردستانا باشوورو ناسناما
 (دەرازییکا سەرەهەلدانی) بو خود میژوویا کوردستانیدا تۆمار کر.

بەلی ژ رۆژا پینج هەتا بیستی ئاداری بۆمە کوردان ژ رۆژین هەرە
 پەشنگدارە دەمیژوویا نوویا نەتەوا مەدا، کو دفی دەمیدا جەماوەری
 کوردستانی دەزگەهین زۆرداریی یین رژیمی تیکشاندن و کوردستانا
 باشوور ئازاد کر.

دفی سەرەهەلدانا پیرۆزدا جەماوەری کەرکووک تەوقا تەعریبی شکاندو
 هاتە دناف هەمییزا کوردستانیدا.

ئازاد کرنا کەرکووک ئەو راستییە سەلماندا کو گوهارتناب زۆری و
 دابرینا هەر پارچە یەکی ژ کوردستانی سەر ناکەفیت و هەر دی زفریتە د
 هەمییزا کوردستانیدا، ئەف راپەرینە دەستکەفتە کا مەزنبوو بو مللەتی
 کورد، چونکی یە کەم جار بوو دەمیژوویا مللەتی کورددا مللەت ب یەک
 دەنگ و ب یەک بریار بەیتە کورەپانا خەبات و تیکۆشانێ.

راهینان (۱)

بەرسقا راست بو قالاھیین ل خواری ھەلبژیرە:

۱. راپەرینا کاوھیی ئاسنگەر سالآ پیش زاین بوو.

ئ- ۷۰ ب- ۷۰۰ پ- ۷۰۰۰

۲. ئاگری سەرھەلدانی ل بہارا سالآ ل کوردستانا باشوور

ھەلبوو.

ئ- ۱۹۱۹ ب- ۱۹۹۱ پ- ۲۰۰۵

۳. باژیری ناسناما دەرەزینکا سەرھەلدانی بو خو تۆمارکر.

ئ- زاخو ب- سووران پ- رانیہ

۴. روژا بیستی ئاداری سالآ (۱۹۹۱) باژیری ہاتہ

ئازاد کرن.

ئ- کەرکوک ب- سلیمانی پ- دھوک

راهینان (۲)

هەردوو لایان بگههینه ئیک دا دەسته په یقین راست دەربچن و

پاشی ددفته را خودا بنقیسه:

۱. سەرھەلدانا کاوهیی ئاسنگەر کۆمارا مەهابادی بوو

نیشانا...

۲. قازی محمد سەرکردی... ل کوردستانا باشوور

سەرھەلدا

۳. سەرھەلدانا سالاً ۱۹۹۱... باژیری کەرکوک تەوقا

تەعریبی شکاند

۴. دسەرھەلدانا پیروژدا... ئازایەتی و قارەمانییا کوردان

بوویە

چالاکى (۱)

مامۆستایى بەرپز: بو پتر روونکرن و چه سپاندنا بنه مایین

دیموکراسی، کو ئارمه نجه کا راپه رینی بوو، کاره کی پراکتیکی ئەنجام بده،

ئەوژی هەلبژارتنا جقاتا پۆلییه، ب شیوهیه کی ئازادانه بو ریخستنا

کاروبارین پۆلی وهك:

(پاقرکرن، دائیخستنا دەرگههی و په نجهران پشتی ب دو ماهی هاتنا

دهوامی، پاراستنا کهرهستین پۆلی... هتد).

چالاکى (۲)

راپه راپين

سوتان سوتان

قوتابىي خوشتقى: توژى قان په يقين خوارى وه ک ئه قين سهري ليبيکه:

..... که لين

..... رزان

..... دران

..... گرین

..... فرين

واتايا په يثان

<u>په يث</u>	<u>واتا</u>
ټامار	: سه رڅميړ
راپه رين	: سه رهه لدان
به راورد	: هه مبه ر
سته مكار	: زالم
داپوشي	: نخافت، په جني، ل قيړه بازيړ پر بوو ژ جه ماوه ري
چه سپاندين	: بڼه جه كرن
نو كهر	: خزمه تكار
پر شنگدار	: روونا كدار
سه لماند	: ديار كر

شیخ مهحمودی نهمر

ئیک ژ که سین ناقدارو قاره مانین گه لی مه شیخ مهحمودی نهمره کو
ب شیخ مهحمودی حه فید دهیته نیاسین، ئەقی قاره مانی ب درێژیا ژیاننا
خویا پر سهروه ری ل پیناق مافین ره وایین ملله تی خو خه باتکرییه،
دسه رده می دهوله تا عوسمانیدا دگه ل شیخ سه عیدی بابی خو ژ سلیمانی
بو باژیروی میسل هاته دوور ئیخستن.

پشتی داگیر کرنا عیراقی ژلایی ئینگلیزیه وه هاتنا وان بو کوردستانی،
شیخ مهحمودی نهمر ب هه می شیانی خوقه داخوازییا مافی گه لی کورد
کر، لی داگیر که ران داخوازییا وی جیبه جینه کر، له و ل ساله هزارو نه هه
سه دو نۆزدی شوره شه کا مه زن به رپا کر، لی داگیر که ران ب فرۆکانو ب
هیزه کا گه له ک مه زن ئەف شوره شه کپکرو شیخ مهحمود ب برینداری ل

ژيږ بهرده قاره مان هاته ئيخسیر کرن و فهرمانا سيډاره دانا وي دهرچوو، پشتی هاتيه تازاد کرن دووباره فه گهريا باژيري سليمانی، حكومه تا كوردستانی دامه زران دو بوو مه ليكي كوردستانی، رۆژنامه يه ك ب ناقي (ئوميدي ئيستيقلال) دهرچوو، بو جارا ئيكي دميرترويا كورديدا پوولي پوسته ي دهرچوو، ل سالا هزارو نه ه سهدو بيست و چواري هيقييا كوردان دووباره ژناقچوو، دوژمني سليمانی داگير كر.

ئه ف قاره مانه بهرده وام بوو لسهر خه باقا خو، ل سالا هزارو نه ه سهدو پينجي و شهشي چوو بهر دلوقانييا خودي و ل باژيري سليمانی هاته فه شارتن.

هندهك ژ گوتنين شيخي نه مر:

۱. (رۆژئاوا دهبيت، ماف له ناو ناچيت).

۲. (كورد به مافي خوي ته گات، چونكه هي خويه تي).

راهینان (۱)

۱. کی عیراق و کوردستان داگیر کر؟
۲. شیخ مه جموودی نه مر داخوازییا چ کر؟
۳. شیخ مه جموود ل کیشه بریندار بوو؟
۴. کی بوو مه لیکه کوردستانی؟
۵. ئومییدی ئیستقلال چ بوو؟

چالاکه (۱)

ماموستایه بهریره / پولا خو بکه سی گروپ، ناقی سی مه زینین
ناقدارین کورد هه لبریره و هه رگروپه کی ناقه کی بدی بلاد ناقخودا به حسی
قان ناقداران بکه ن، تو دشیی گه له ک تستان بو وان روونبکه می، پاشی
قوتاییه ک دی به حسی بابه تی گروپی خو که ت.
ناقدارین کورد (قازی محمده، بارزانیی نه مر، شیخ سه عیدی پیران،
سمکوی شاک، کاوه یی ئاسنگهر، شه ره فخانیه ده لیسسی).

چالاکى (۲)

مهزن × بچووك
بلند × نزم
لهز ×
جوان ×
دریژ ×
ئازا ×
رووناك ×

واتايا پهيفان

<u>پهيف</u>	<u>واتا</u>
بهريپاكر	: هه لكر، پي رابوو
كپكر	: بي دهنگر
تيكوشان	: خهبات
بهردهقارهمان	: بهرهمكي مهزنه ل دهربه ندي بازيان

دندکه کا گہنمی

میڙیہ کا رهش لسهر ریکه کی دندکه کا قہلہوا گہنمی دیت، ددی
خودا گوت، دہنگ نہ کہ خودی تويا ہنارتی، ب خودی دندکہ کا باشہ،
بیڈہنگ دی بہمہ د مالا خو قہودی بو زقستانی ہہلگرم.
تہ قہ گوت و دندکا قہلہوا گہنمی بہرف مالا خو رادخشانہ، لی پیقہ وہستیہا.
میڙیہ کا باقسور دہہوارا وی چوو وگوتی:
ماندی نہبی میڙی رہشی، ہہقالا من تہزیا دہہواراتہ ہاتیم، من
دقیٹ ہاریکاریاتہ بکہم.
میڙی رہشی ب ساریقہ گوت ہہرہ سہر ریکا خو، تہز پیڈقی
ہاریکاریا تہ نینم.
میڙیا باقسور گوتی: دا ہاریکاریاتہ بکہم، تہف کارہ ب تہ بتنی
ناہیتہ کرن.

میڙی رهشی گوتی: من گوتہ تہ، ئەز پیدقی ہاریکاریاتہ نینم، ئەز
دزانم تہ چ دفتت.

تویال ہیشیی پشکداریی دگہل من بکہی، ہہرہ سہر ریڭاخو تو ئەقی
ب چاقی خو نابینی.

د وی دەمیدا کو ئەف دوو میڙیہ دقان ئاخافتناندا بوون، دیکلہ کی
سپی دیاربوو، ل دووڤ چہند دندکین گہمی دگہریا، ہہ کو ئەف دندکا
گہمی دیتی دمی خو لییداو داعیرا.

د وی دەمیدا ہہردوو میڙی ژ دیکلی سپی ترسیان و ہہر ئیک ب
لایہ کیدا رەقی، دیکل دوورکەفت، میڙیا سۆر خو گہہاندہ میڙیا رەشو
گوتی: دی ہہرہ بخو ئەفہ ئەنجامی قہلسیا تہبوو، ئەری ئەگہر مہ وەک برا
خوار بایہ باشتر نہبوو کو ئەو دیکل بخوت؟

چیزکا

مامۆستا تاہیر صالح سەعید

راھینان

بەرسقا قان پرسىاران بەدە:

۱. مېرى رەشى دەمى دندكا گەنمى دىتى، د دلى خودا چ گوت؟
۲. مېرىيا باقسور چ گوتە مېرىيا رەش؟
۳. دىكل ل دووف چ دگەريا؟
۴. ژقى چىرۆكى تو فىرى چ پەندو شىرەتان دى؟

واتايا پەيقان

<u>پەيف</u>	<u>واتا</u>
قەلس	: بەخيل
پەند	: گوتىن مەزنان

نـاـخ

سهه د ئاخ و ئۆف
بو وی واری بی جۆت و تۆف
بو وان دارین بی ئاف و شوّف
دار قهت شین ناییت بی ئاف
کاتا نادهت بی گهرم و تاف
وار قهت ئاقدار ناییتن بی ئاف
ئهم دی چینین دارین جوان
ئهم دی ئاقدهین ب خوینا دلان
ئهم دی خو بو کهنه پاوان
ئهو ه سۆز ئهو په ییمان
دا ههر بمنت کوردستان
ههر وه کی بارزانی گۆتی:
یان کوردستان یان نه مان

صه بریه هه کاری
ل سالآ ۱۹۴۸ ل دهوکی ژ دایک بوویه

سەرھاتىيا گۈلەكى

گۈلەكى سەرھاتىيا خۇ بۇ ھۆزانقانىھە كى قە گىپرا... گۆت:

بشكۆژەك بووم دباغە كىدا، رۆژانە ل ژىر بارانا زقستانى و بهارى ل
دووق دەنگى عەوران من داوت دكر، رۆژ بۇ رۆژى ئەز مەزن دبووم، من
دقيا ئەز گە شىبىم و جوانىيا خۇ نىشا ھەتاقى و بالندان بدەم، ئاخ چەند
خۇشبوو دەمى ئەز بشكفتىم!!

بەلاتىنك ل من خر قەدبوون، چوچك ژ بىنا من تىر نەدبوون!
نەزانە كى ل جھى بىنكەتە من، سەحكەتە جوانىيا من، دەستى خۇ
ئىناو ب نىنۆكىن تىژىن خۇ بستىكا من قەتاندو دوماھى ب ژيانا من
ئىنا، نە بىن من ماو نە ئەز بوومە بەر، ھۆزانقانىھە كى ژى گۆت:

دەمە گرى، مە گرى گۆلى بەستە زمان

تۆش شەھىدىكى بى ناونىشان

راھینان

ئ- بەرسقا فان پرسىاران بدە:

۱. ئەرى تەباوەرى ھەيە کو درەخت ژىدەرى جوانىيا سروشتىيە؟

بۆچى؟

۲. چ پەيوەندى دناقبەرا ھۆزانقانى و گولى و بالئندەيدا ھەيە؟

۳. بۆچى دقيت پارىزگارىيا درەخت و باغچان بکەين؟

ب- ئەگەر تو بشىي سەرھاتىيەكى ژفى جورى بۆ قوتابىين خو بنقىسەو

بخوينە:

واتايا پەيفان

واتا

پەيف

سەرھاتى : سەرپۆر

بشکفت : قەبوو، گەشبوو

بەستەزمان : بى گونەھ

حهپسه خانانە قيب

مامۆستا جوانی دجهژنا ئافرهتین جیهانییدا به حسیّ حهپسه خانانە قيب
بۆمه کرو گۆت:

حهپسه خان ئافرهته كا ناقدارا كوردبوو، ل سالا هزارو ههشت سه دو
نووت و ئيكي زايینی ل باژیری سلیمانیی ژ دایك ببوو.

ئهف خانما زانسته روهر بوو گه له ك هه ز ژ خوینده واریی دكر.

سووما: مامۆستا گیان بۆچی، وی ده می خوینده واری نه بوو؟

ماموستا: کچا من: قوتابخانه نه بوون و حه بسه خانى ئیکه م قوتابخانا
کچان ل کوردستانى فه کر.
قوتابیيان پیکفه گوت: سلاف ل گیانى پاکى ئه قى دایکا دلسوزو
زانستیه روهر بن.

راهینان

شان قالا هییان ب په یقین گونجای پر بکه:

۱. حه بسه خانا نه قیب ل سالا ل باژییری ژ
دایکبوویه.
۲. حه بسه خان بوو.
۳. ئه قى خانى ئیکه م قوتابخانه بو ل فه کر.
۴. سلاف ل گیانى پاکى ئه قى دایکا و

چالاکى (۱)

ب هیله کى پە یقین گونجای بگه هینه ئیک :

خواندن کارگه

کارکرن قوتابخانه

چاره سه رییا نه خوشییان مه له قانگه هـ

فرۆشتنا ده رمانان گه رماق

ناخوارن یاریگه هـ

خۆشوشتن نه خوشخانه

یاریکرن ده رمانخانه

مه له قانی خوارنگه هـ

چالاکى (۲)

تو دشیی به حسی هندهك ناقدارین دی ژ ئافرهتین کورد بو

قوتابییان بکهی.

چالاکى (۳)

جوان ← جوانتر ← جوانترین

توژى قان پەيشان وه کى ئەقین سەرى لیبکه :

.....	←	←	شیرین
.....	←	←	ترش
.....	←	←	ئازا
.....	←	←	خۆش
.....	←	←	مز
.....	←	←	لەز
.....	←	←	کورت
.....	←	←	دریژ

واتایا پەيشان

پەيف : واتا

ئافرهت : ژن

زانستپهروهەر : ئەوه که سه ههز ژ خواندنا زانستان بکهت

بۆ شارەكەم

(حەسەب قەرەداغی)

خۆشم ئەوی وە کو ژیانم
به دل به گـیـانم...
وہ کو زەردەہی دەمەو بەیان
وہ کو ئاوی روونی کانی
گوئی پشکو تو تووی بەیانی
وہک لیوی ئـالـ
وہک چاوی کـالـ
وہ کو جوتیاری داس بە دەست
کرێکاری بە هەول و هەست
وہ کو پەلەہی گەنمی پـرـدان
وہ کو نانی باوەشی شـوان
وہ کو هەموو شتیکی جوان
خۆشم ئەوی...
ئەہی شارەكەم!
ئەہی شارە بی بە هـارەكەم

حەسەب قەرەداغی / ل سالا ۱۹۲۹ ل گوندی سۆلەہی قەرەداغ ژ دایکبویە لسەر خەبات و تیکۆشانێ د ریکا کوردایەتیدا چەندەها جارن ہاتییە گرتن. خودانی دیوانەکا مەزنا شیعرییە. ل ۱۹۹۷/۱/۹ چوویە بەر دلۆقانی خودی ول شاری سلیمانی ہاتییە قەشارتن.

رېژمانا كوردی

وہ رزیٰ ئیکئی

رسته

۱. خوناف هات.
۲. قيان چوو دهوکی.
۳. باران باری.
۴. بهفرینی نامه نفیسی.

به رچاڤکرن:

ئه گهر بنیڤینه وان گوتنن سهری، دی بینین هه ر ئیکی واتایه کا ته مام هه یه و ژ کومه کا په یقان پیکهاتیه، وه ک گوتنا (خوناف هات) ژ په یقا (خوناف) و ژ په یقا (هات). پیکهاتییه، ئه ف هه ردوو په یقه پیکفه واتایه کا ته مام ددهن، هه روه سا گوتنن دی ژی ب فی رهنگی دهینه راقه کرن، ژ بهر هندی دبیزنی رسته.

پیناسه:

رسته چند په یقه کن واتایه کا ته مام ددهت.

راھینان (۱)

۱. کہنگی دبیژنہ گوتنی رستہ؟

۲. رستہ ژچ پیکدھیٹ؟

راھینان (۲)

ئەقان قالاھییڻ خواری ب قان پەیقان پربکە:

(دپیژیت - گول - هیقی - عەور)

۱. ئەو یا جوانە.

۲. نانپیژنانی.....

۳. بہاران دگورمینیت.

۴. ئاشتی یا گەلانە.

راھینان (۳)

ژقان پەیقین تیکەلین خواری رستە کاتە مام دروستبکە:

۱. فیردکەت - مامۆستا - قوتابی.

۲. کوردستانیہ - باژیرہکی - کہرکوک.

۳. شین دبیت - بہاران - ریقاس.

۴. چووچکی - ہیلىنا - تیک نہ دەن.

راهینان (۴)

رستین دناڤ فی پارچه نقیسینا خواریدا بینه دهر:

میلله تی کورد بۆ رزگاریی شورشا خو کر. دابگه هیته وان هیقییان شهیدان. پشتی سه رهلدانى هه لبرارتن نه نجامدان. د نه نجامدا په رله مانى خو دانا. بژی خه باتا کوردان. بژی کوردستان، بژی ئازادی.

واتایا په یقان

په یق	واتا
گوتن	ئاخفتن
په یق	وشه
هیقی	ئاوات
سه رهلدان	راپه رین

پهيف

۱. كاوه چوو بو دهوك.
۲. كورد بو نازادى خهباتى دكهن.
۳. زاروك نقت.
۴. گويژن ههورامان ب دهستى دشكين.
۵. بالنده ب شاپهرمكى نافریت.

به رچاكرن:

رسته يا ئىكى (كاوه چوو بو دهوك) ژ بيژهيئن (كاوه، چوو، بو، دهوك) پيكدهيئت
هه ر ئىك ژقان بيژهيان كو رسته ژى پيكدهيئت دبيژنى (پهيف)،
ههروه سارسته يئن دى ژى ب قى رهنگى دهينه راقه كرن.

پيناسه:

پهيف: بيژهيكه، ژ چهنديتان پيكدهيئن و ژ چهنديتان رسته
دروست دبيت وهك: كاوه، كورد، بو، گويژ، ههورامان، چوو، بالنده.

راهینان (۱)

هه ر ئیک ژ فان رستهیین خوارئ ژ چه ند په یقان پیکهاتییه؟ په یقان

دیاریکه:

۱. پيشمه رگه کوردستانی دپاریزیت.
۲. ئە ز دگه ل بابی خو کار دکه م.
۳. که و خوش دخوینیت.
۴. مرووف ئاقی فه دخوت.
۵. شلیر گولان دچینیت.

راهینان (۲)

فان قالا هییان ب په یقین خوارئ پر بکه:

(کووتر، ده رچوو، بادینان، ب، شیلی).

۱. قیانا خوشکا من یا ئیکئ.....
۲. ئاقا نه فه خو.
۳. بابی من دی چیته ده فه را.....
۴. دارا ئازادیی خوینی دهیته ئاقدان.
۵. بالنده یه کی جوانه.

راهینان (۳)

هه قدری قان په یقین خواری بنقیسه:

(سار، رووناھی، کورت، شرین، دوور)

راهینان (۴)

ژقان په یقین تیکه لین خواری رسته کاته مام دروست بکه:

۱. دچیت، بو، ئازاد، قوتابخانی.

۲. دکریت، نه سرین، گولان.

۳. باخچه ی، ئاقددهت، فه رهاد.

۴. تری، دوشاف، دبیته.

واتایا په یقان

په یف	واتا
خه باتی ده کت	تیده کوشیت
شاپه پ	بال

په يقا ساده- په يقا نه ساده

کوما ۲	کوما ۱
په يقا نه ساده	په يقا ساده
پير همير	خامه
نه ورؤز	چالاک
کريکار	کوتر
دهرهينان	سهفين
پير همه گروون	چيا
گوهدار	بلند
نازدار	بيهن

به رچا فکرن:

- نه گهر بنيرينه په يقين سهري د کوما نيکيدا دي بينين په يقين:
- خامه: په يقه کا ساده په چونکي ژنيک بيژه پيکها تيه.
 - چالاک: په يقه کا ساده په چونکي ژنيک بيژه پيکها تيه.
 - کوتر: په يقه کا ساده په چونکي ژنيک بيژه پيکها تيه.
 - سهفين: په يقه کا ساده په چونکي ژنيک بيژه پيکها تيه.
 - چيا: په يقه کا ساده په چونکي ژنيک بيژه پيکها تيه.
 - بلند: په يقه کا ساده په چونکي ژنيک بيژه پيکها تيه.

بېهن: په يښه كاساده يه چونكى ژئيك بېژه پېكها تيبه .

لى نه گهر بنيرينه وان په يقين دكوما دوویدا دى بينين په يقين:

پيره ميړد: په يښه كاساده يه / سى بېژه يه (پير + ه + ميړ).

نه وروژ: په يښه كاساده يه / دوو بېژه يه (نهو + روژ).

كريكار: په يښه كاساده يه / دوو بېژه يه (كړى + كار).

دهر هينان: په يښه كاساده يه / دوو بېژه يه (دهر + هينان).

پيره مه گروون: په يښه كاساده يه / سى بېژه يه (پير + ه + مه گروون)

گوهدار: په يښه كاساده يه / دوو بېژه يه (گوهد + دار)

نازدار: په يښه كاساده يه / دوو بېژه يه (ناز + دار).

پېناسه:

په يښه ژلايى پېكها تيبه دوو جوړه:

۱. په يښه ساده: په يښه كه ژئيك بېژه پېكها تيبه وهك:

(خامه، چالاک، کوتر، چيا، بلند، بېهن).

۲. په يښه نه ساده: په يښه كه ژ بېژه يه كى پتر پېكها تيبه وهك:

(پيره ميړ، نه وروژ، كريكار، دهر هينان، پيره مه گروون، گوهدار،

نازدار).

راهینان (۱)

په یقا ساده و نه ساده ژقان رسته یین خواری بینه ده:

۱. هه ولیر پایته ختی کوردستانییه.
۲. خویندکاری کورد باش دخونیت.
۳. سه ردار نامی بو دایکا خو دنقیسیت.
۴. کاوه و کارزان چوونه شکه فتا چوارستوون.
۵. سه رسنک دکه قیته پاریزگه ها دهوک.

راهینان (۲)

ئه فان په یقین نه ساده بکه په یقین ساده:

(سه رگول، کوردستان، چاقشین، شاههنگ، دوودل، روزه لات).

راهینان (۳)

قان قالا هییان ب فان په یقین خواری پر بکه:

(ماسی، لیلاک، گه رمکرن، سولاک، بیکه س)

۱. هاقینگه ها ل ئامیدییه.
۲. بی ئاف ناژیت.
۳. به فر ب ی دحه لییت.
۴. خو د داران د ئالینیت.
۵. هوزانقانه کی مه زنی کورده.

راهینان (۴)

سەر + دار = سەردار

توژى ئەقین خواری وەك نموونا سەرى لیبكە:

۱. كړ + یار

۲. فرۆش + یار

۳. ئاسن + گەر

۴. سەر + تاش

برگه

۱. کورد
 ۲. کوردستان
 ۳. گول
 ۴. گولزار
 ۵. باب
 ۶. باپیر
 ۷. قوتابی
- کور / دس / تان.
- گول / زار
- با / پیر
- قو / تا / بی

به رچاڤکرن:

ئه گهر بنیرینه په یقین سهری دی بینین په یفا (کورد). تنی ژ ئیک
برگه پیکهاتییه چونکی یه کجار دهیته گوتن، لی په یفا کوردستان ژ سی
برگه یان پیکدهیته (کور، دس، تان) چونکی ب سی جارن ژ دهقی
دهیته دهر، هه ر وه سا په یقین دی ژ برگه یان پیکهاتیینه.

پیناسه: برگه پارچه په یقه که ب یه کجار ژ دهقی دهیته دهر.

راهینان (۱)

ژ فان برگه یین خواری پە یقان دروست بکه:

۱. شا / سوار

۲. قو / تاب / خا / نه

۳. ئا / ههنگ

۴. کهر / کووک

۵. ئا / زا / دی

راهینان (۲)

ئە فان پە یقین خواری برگه بکه:

هه رمی، دلدار، شاتوو، چاقره ش، میرگه سۆر

چالاکى

مامۆستا دى داخواری ژ خویندکاران کهت هه ر ئیک ناڤى خو برگه

بکهت.

پيت

پيت: وينهيا وان دمنگانه نهوين ژ دمفي دهنه دمر و پهيف ژي
پيکدهيت و بچووکترين دانا دمنگيه د زمانيداو پتر ناهيته هوور
کرن...

.۱. پيتين بزوين		.۲. پيتين نه بزوين	
۱	.۱	ئ، ب، پ، ت، ج، چ،	دبنه بزوين و نه بزوين
۵	.۲	ح، خ، د، ر، پ، ز، ژ،	
ی	.۳	س، ش، ع، غ، ف، ث،	
ی	.۴	ق، ک، گ، ل، ل، م،	
و	.۵	ن، ه، (و، ی)	
وو	.۶		
ؤ	.۷		

به رچا فکرن:

پيتين زماني کوردي دوو جورن: .۱ بزوين .۲ نه بزوين
هه روه کي د نه في خشتي سه ريدا هاتي.

راهینان (۱)

ئەقان پەیقین خوارى ھەلۆەشینە و بزانه ھەر ئىك ژوان ژ چەند پیتان
پیکھاتییە؟

۱. ئازادى (ئ، ا، ز، ا، د، ی).
۲. ھەیف () .
۳. پەنیر () .
۴. جۆزەردان () .
۵. سىمىل () .

راهینان (۲)

دناق پیتىن زمانى كوردیدا چەند پیت ھەنە نیشانان (۷) وەردگرن؟
وان پیتان بنقیسە .

راهینان (۳)

ئەقان پیتین خوارى بده بهر ئىك و بزانه چ په يښ ژى چىدبیت؟

۱. (پ، ه، ر، ل، ه، م، ا، ن) =

۲. (خ، ا، ن، ی) = (

۳. (ر، ه، ش، ه، ب، ا) =

۴. (د، ه، و، ك) = (

۵. (پ، ا، ق، ژ) = (

راهینان (۴)

پیتین بزوينن دناف فان په یقاندا بينه ده:

(گوفه ند، شیر، بهروو، بیريقان).

راهینان (۵)

۱. پینچ په یقان بينه پیتا بزوينا (و) تىدابیت.

۲. پینچ په یقان بينه پیتا بزوينا (ی) تىدابیت.

۳. پینچ په یقان بينه پیتا بزوينا (وو) تىدابیت.

تیبینی بۆ مامۇستای:

پیتین بزویڻ (و - ی) دناڤ پە یقیدا ھندەک جاران دبنە نە بزویڻ و ھندەک جاران ژى دبنە بزویڻ، بۆ جودا کرنا پیتین (و-ی) یین بزویڻ پیدقییە ئەڤ خالیڻ خواری بەر چاڤ بهینە وەرگرتن:

۱- ئەگەر ھەردوو پیتین (و - ی) کەڤتتە دناڤبەرا دو پیتین نە بزویڻدا دى بنە پیتین بزویڻ وەك: (كورد، شیر) دڤیرەدا بزویڻن.

۲- ئەگەر ل پيش یان ل پاش ھەردوو پیتین (و - ی) پیتەکا بزویڻ ھەبیت بیگومان ئەڤ ھەردوو پیتە (و - ی) دبنە پیتین نە بزویڻ وەك: (داو، وار، دیار، دایک).

۳- چ جاران دوو پیتین بزویڻ ل دووڤ ئیک ناھین وەك: (دیو- وان- یانە- یاری).

۴- ئەگەر ھەردوو پیتین (و - ی) ل سەری پە یقی ھاتن دى بنە پیتەکا نە بزویڻ وەك: وەرە ، یاری.

۵- ئەگەر ھەردوو پیتین (و - ی) ل سەری برگە ی ھاتن دى بنە پیتەکا نە بزویڻ وەك: پەر - وین ، ژ - یان.

جۆرین په یان

په یف:

په یف ژ لایى ریزمانیقه، ئەقان جۆرین خواری قه دگریت:

۱. ژیدەر (چاوگ): قه دان، فروشتن، خواندن، چوون، کرپن.
۲. کار: فروشت، خواند.....
۳. ناف: چیا، باژیر، زانا، بزن.
۴. جهناق: من، مه...
۵. هه قالئاف: جوان، پاك...
۶. هه قالئكار: دوهمی، لسه...
۷. ئامراز: ب، ل، بو، ژ...

ژيدهر (چاوگ)

قه دان، فرين، خواندن، فروشتن، چوون

به رچا فکرن:

ئه گهر بنيرينه په يقين (قه دان، فرين، خواندن، فروشتن، چوون)
دي بينين هر نيك ژوان واتا په كا سر به خو هه يه هه روه سا د جهي خودا
روودانه كي يان كرياره كي دهر دنيخست، لي ناده ته پال كه سه كي يان
تشته كي و دم تيدانينه، دبيژنه فان جوړه په يقان ژيدهر (چاوگ).

پيناسه:

ژيدهر: په يقه كه روودانه كي يان كرياره كي نيشا دده ت، لي ئه قي
كرياري ناده ته پال كه سه كي يان تشته كي، دم ژي تيدا نينه، ب پيتا
(ن) ب دوماهي دهيت.

تیبینی:

۱. نیشانین ژیدہری (چاوگی) ئہ قہ نہ (ان، ین، دن، تن، وون)
۲. جوړین ژیدہری (چاوگی) پینجن:
- د- ژیدہری ئہ لفی: کیلان- هیلان.
- ب- ژیدہری یائی: کرین- فرین.
- ج- ژیدہری دالی: خواندن- کہ لاندن.
- پ- ژیدہری تائی: فروشتن- گرتن.
- چ- ژیدہری واوی: چوون- بوون.

راہینان (۱)

جوړی قان ژیدہری خوارى دیار بکہ:

(کہ فتن - کہ لاندن - چوون - کیلان - کرین)

راہینان (۲)

بو ہر جوړہ کی ژ جوړین ژیدہری دوو نمونان بینہ.

كار

۱. زارۆك هات.
۲. گوشت كهلى.
۳. قوتابى ئهركى خو نقيسى.
۴. ئازادى وانه خواند.
۵. سهيران چوو بازارى.

به رچاڭكرن:

ئهگهر بنىرپينه رستين سهرى دى بينين:

۱. د رستا (زارۆك هات) دا په يفا (هات) كارهول ده مى بوريدا روودايه و ژ ژيدهرى (هاتن) هاتيه وهرگرتن.
۲. د رستا (گوشت كهلى) دا په يفا (كهلى) كارهول ده مى بوريدا روودايه و ژ ژيدهرى (كهلين) هاتيه وهرگرتن.
۳. د رستا (قوتابى ئهركى خو نقيسى) دا په يفا (نقيسى) كارهول ده مى بوريدا روودايه و ژ ژيدهرى (نقيسين) هاتيه وهرگرتن.
۴. د رستا (ئازادى وانه خواند) دا په يفا (خواند) كارهول ده مى بوريدا روودايه و ژ ژيدهرى (خواندن) هاتيه وهرگرتن.
۵. د رستا (سهيران چوو بازارى) دا په يفا (چوو) كارهول ده مى بوريدا روودايه و ژ ژيدهرى (چوون) هاتيه وهرگرتن.

**كار: پەيقەكە كرىاره كى ددەتە پال كەسەكى يان تىشتەكى
دەمەكى ديار كرىدا.**

راھىنان (۱)

كارىن ئەقان رىستىن خوارى بىنە دەر:

۱. زاناي پەرتووكەك كرى.
۲. شقان چوو بو دەوك.
۳. قىانى نامەك نقىسى.
۴. بەرخى من گيا خوار.
۵. باران بارى.

راھىنان (۲)

ئەقان قالاھىين خوارى ب ئىك ژقان كاران پر بكة:

(دادا- نقىست- چوو- بارى)

۱. زاروك
۲. بىرىقان بو بازارى
۳. بەلاتىنكى لسەر گولى
۴. بەفر

راهینان (۳)

هه ر کاره کی ژئه قین خواری درسته کیدا بکاربینه:

(ژئبر- ئینا- کیلا- گرت- چاند)

وه رزی د ووی

ناق

۱. شيرکوؤ نقت.
۲. من بهرخ فروشت.
۳. وي هنار خوار.
۴. ئەز ل ئاکری بووم.
۵. وي دەرگهه دائیخست.

به رچاڤکرن:

ئەگەر بنیڤینه رستین سەری دی بینین:

(شيرکوؤ، بهرخ، هنار، ئاکری، دەرگهه) ناقن، درستنا
(شيرکوؤ نقت) دا دبیتنه پهیقا (شيرکوؤ) (ناق)، چونکی بو ناق لیکرنا
که سه کی بکار هاتییه.

د رستا (من بهرخ فروشت) دا دبیتنه پهیقا (بهرخ) (ناق) چونکی بو
ناق لیکرنا گیانه وه ره کی بکار هاتییه.

د رستا (وی هنار خوار) دا دبیتنه پهیقا (هنار) (ناق) چونکی بو ناق
لیکرنا رووه که کی بکار هاتییه.

د رستا (ئەز ل ئاکری بووم) دا دبیتنه پهیقا (ئاکری) (ناق) چونکی بو
ناق لیکرنا جهه کی بکار هاتییه.

د رستا (وی دەرگهه دائیخست) دا دبیتنه پهیقا (دەرگهه) (ناق)

چونكى بۆ ناڧ لىكرنا تشته كى بكار هاتىيه .

پىناسه:

ناڧ: پەيڧه كه بۆ ناڧ لىكرنا كه سه كى يان گيانه وه ره كى يان رووه كه كى يان جهه كى يا تشته كى دهپته بكارئىنان .

راهينان (۱)

ناڧان ژ ڦان رستين خوارى بينه ده ر:

۱. زاخو باژيره كى خوشه .
۲. هه وار نڧست .
۳. كه و بالنده كى جوانه .
۴. ئەز هه ز ژ هژيران دكه م .
۵. ريفنگى چيروكه ك خواند .

راهينان (۲)

ڦان ڦالاهيان ب ڦان ناڧين خوارى پر بكه :

(ساقار، كراس، سهيران، هه ڦال، كه و)

۱. ى باش دته نگاڦياندا ده ر دكه ڦيت .
۲. دهنگى ى خوشه .
۳. بهاران دخوشن .
۴. خوارنه كا ب تامه .
۵. په رى دورى .

راهینان (۳)

جوری فان ناڤین خوارى دياربکه و دوو نمونين دى بو هر ئىكى ژوان

بينه:

(شیرزاد - مامز - سیف - که قر - ئامیدی)

﴿ پیدقییه مروقیٰ ناخافتن چاک، کریار چاک، بیر چاک بیت ﴾

(زهردهشت)

ناقى تاك- ناقى كو

كو	تاك
۲	۱
كچان	كچ
باخان	باخ
مالان	مال
شاران	شار
كورپان	كورپ
كهفران	كهفر

به رچاڭكرون:

ئەگەر بىنپىرپىنە پەيقىن كۆما ئىككى (كچ، باخ، مال، شار، كورپ، كهفر) دى بىنپىن ھەمى ناڧن و ھەر ئىك ژوان تاكەكى نىشاددەت لەوا دبىژنى (ناقى تاك).

لى ئەگەر بىنپىرپىنە پەيقىن كۆمەلا دووى (كچان، باخان، مالان، شاران، كورپان، كهفران) دى بىنپىن ھەمى ناڧن و ژ تاكەكى پتر نىشاددەت لەوا دبىژنى (ناقى كو)، بۆ گوھورپىنا (ناقى تاك) بۆ (ناقى كو) نىشاننا (ان) ل دوماھىيا (ناقى تاك) زىدە دبىت.

پيناسه:

ناف ژلايى هژماريڤه دزمانى كورديدا دوو جوړه:

۱. نافي تاك: نهو نافه كو تاكه كي نيشاددهت وهك: (زارووك، بهار، كوټر... هتد).
۲. نافي كو: نهو نافه كو ژ تاكه كي پتر نيشاددهت وهك: (زارووكان، بهاران، كوټران...).

راهينان (۱)

قان نافي تاكين خوارى بكه نافي كو:

(بهرخ، ديوار، گول، بهر، ژن)

راهينان (۲)

نافين تاك و كو ژ رستين خوارى بينه دهر و ژيگ جودا بكه:

۱. دايك زارووكان په روه رده دكه ت.

۲. ماموستا هات.

۳. من سه ره دانا چوار هافينگه هان كر.

۴. جووتيار سينقان دچنيت.

راهینان (۳)

قان ناڤین ڪو بڪه ناڤین تاڪ:

(شاخان، نقیسه ران، بابان، گوندان، باژپران)

تیبینی:

مامۆستایی به پیز/ مه به حسی ڪو ڪرنی ب دریژی نه کرییه، دی ل پولین
داهاتیدا به حس کهین...

ناقى نه ناسيار - ناقى ناسيار

۲	۱
ناقى ناسيار	ناقى نه ناسيار
ئەف نانە / ئەو نان	نان
ئەف ژوورە / ئەو ژوور	ژوور
ئەف پەزە / ئەو پەز	پەز
ئەف مائە / ئەو مال	مال
ئەف كىفريشكە / ئەو كىفريشك	كىفريشك

بەرچاڭكرن:

ئەگەر بنىپىنە پەيقىن كۆما ئىكى ھەمى ناقىن تاكىن نه ناسيارن
 وەك (نان- ژوور- پەز- مال- كىفريشك) و ئەف ناڧە تاكە نه ناسيارە ب
 ئەگەرى زىدەكرنا (ئەف) ل سەرى پەيقى و (ە) ل دوماھىكا پەيقى دبنە
 ناقىن (ناسيار) ھەر وەكى د كۆمەلا دووى دا ديارن، وەك (ئەف نانە، ئەف
 ژوورە، ئەف پەزە، ئەف كىفريشكە)، ھەر وەسا ئەف ناڧە نه ناسيار دبنە
 ناقىن ناسيار ئەگەر (ئەو) ل پىشىيا ناقى وەك دخشتەيدا ديار (ئەو نان،
 ئەو ژوور، ئەو پەز، ئەو مال، ئەو كىفريشك).

ناقى نه ناسيار دبىتە ناقى ناسيار ب زىدەكرنا (ئەف لسەرى ناقى و
 (ە) ل دوماھىيا ناقى يان ب زىدكرنا (ئەو) لسەرى ناقى).

راهینان (۱)

قان ناڤین نه ناسیاربکه ناڤین نیاس:

په پتووک، سه پان، میز، سیف، کریکار

راهینان (۲)

هه ر نافه کی ژقان ناڤین ناسیار درسته کیدا بکارینه:

ئهف خوځه، ئهف ئه نذازیاره، ئه و پزیشک، ئهف پاریزهره، ئه و دایک

راهینان (۳)

ئهقان قلاهیین خواری ب ناقان پر بکه:

۱. ئیکه م ده رچوو.
۲. چافی من ب..... که فت.
۳. ئهف مه له قانه ژ ده ر یازبوو.

جهناق

جهناقين كەسى يين جودا:

كۆما - من -

كۆ	تاك	كەس
مە	من	ئىكى
مە فراقين خوار	من فراقين خوار.	
هەوە	تە	دووئى
هەوە فراقين خوار	تە فراقين خوار.	
وان	وى - وئ	سىيى
وان فراقين خوار	وى (وئ) فراقين خوار	

كۆما - ئەز -

كۆ	تاك	كەس
ئەم	ئەز	ئىكى
ئەم هاتين.	ئەز هاتم.	
ھوون	تو	دووئى
ھوون هاتن.	تو هاتى.	
ئەو	ئەو	سىيى
ئەو هاتن.	ئەو هات.	

راهینان (۱)

جهناقین جودا ژقان رسته یین خوارى بینه دەر:

۱. ئەز ریژی ل وی دگرم.

۲. تو کهنگی هاتی؟

۳. ئەو مامۆستایه.

۴. هوون چوونه بازارى.

۵. مه وانا خو نقیسی.

راهینان (۲)

جهناقین جودایین کهسى تاک و کو د راهینانا ئیکیدا

جودا بکه و دخشتى خواریدا ریژ بکه:

کهس	تاک	کو
ئیکى		
دووئ		
سیئى		

راهینان (۳)

قان جهناقان درسته یاندا بکاربینه:

ئەز، من، ئەم، هوون، وی

هه قالناڧ

۱. كوترا سى بفرينه.
۲. قوتابىيى زيرەك خوشتقىيه.
۳. سىقا ترش بخو.
۴. ئهوى بههرمهند هات.

به رچاڧكرن:

د رسته يين سهريدا پهيڧين (سى، زيرەك، ترش، بههرمهند)
هه قالناڧن چونكى ل دوماهيا ناڧى يان جهناڧى هاتينه و په سنا* وان
دكەن.

پيناسه:

هه قالناڧ، په يڧه كه په سنا ناڧه كى يان جهناڧه كى دكەت.

راهینان (۱)

هه قالناقان ژقان رسته یین خواری بینه دهر:

۱. پاله ب شالۆکی گهنمی ددوریت.
۲. ئهوی ژیر مامۆستایه.
۳. کراسه کی زهر بکپه.
۴. ئهوین ئازا ناترسن.

راهینان (۲)

قان هه قالناقان دقالاهییان خواریدا دانه:

(جوان، گهرم، مهزن، پاقر)

۱. مشه ختیبونا یا کوردان دنیا هه ژاند.
۲. گولا نه که.
۳. خوارنا دهقی دسوژیت.
۴. ئاقا قه خو.

راهینان (۳)

هه قدری قان هه قالناقیان خواری بنقیسه:

نهرم، رهش، خراب، مهزن، سار، شیرین.

واتايا په يقان

په يق	واتا
ژير	هوشمهند ، عاقل
مشه ختبولون	کوچکردن
پاقرژ	پاک

هه قالکار

ئیک

۱. ئەز پار یی ئیک دەرچووم.
۲. دەرگهه خویندنگهه ل هاقینی دهیته دائیخستن.

دوو

۱. نهسرین لبن که پری نقستبوو.
۲. چووچکی ل سهر تای داری هیلینا خو چیکر.

به رچا کرن:

ئه گهر بنیرینه رسته یین سه ری دی بینین:

دکوما ئیکیدا:

د رستا (ئه ز پار یی ئیک دەرچووم) دا بیژه یا (پار) په یفه و دبیزنی
(هه قالکاری ده می) چونکی ده می روودانا کاری (دەرچوونی) دیار
دکته.

د رستا (دەرگهه خویندنگهه ل هاقینی دهیته دائیخستن) دا
بیژه یا (هاقین) په یفه و دبیزنی (هه قالکاری ده می) چونکی ده می روودانا
کاری (دا ئیخستن) دیار دکته.

دکوما دوویدا:

د رسته یا (نه سرین ل بن که پری نقتبوو) دا بیژه یا (ل بن) په یقه و دبیزنی
(هه قالکاری جهی) چونکی جهی روودانا کاری (نقتبوو) دیار دکه ت.
هه روه سا د رسته یا (چوچکی لسهر تای داری هیلینا خو چیکر) دا
بیژه یا (لسهر) په یقه که دبیزنی هه قالکاری جهی چونکی جهی روودانا
کاری (چیکر) دیار دکه ت.

پیناسه:

هه قالکار په یقه که دهی روودانا کاری یان جهی روودانا کاری درسته ییدا
دیار دکه ت.

راهینان (۱)

ژ قان رسته یین خواری هه قالکاران بینه ده ر:

۱. من روژنامه دانا سهر میزی.
۲. گوندوور هاقینی دکه هیت.
۳. دوهی شلیر چوو زاخو.
۴. وان گولان بکه دناف گولدانیدا.
۵. لسهر دیواری پوئی نه نقتیسه.

راهینان (۲)

قان قالاھیین ل خواری ب هه قالکاره کی پر بکه:

۱. مه له قان د رووباریدا مه له قانیان دکه ت.
۲. سی ئە ز ل هاقینگه ها سه ر سنکی بووم.
۳. ئە ف ساله فه رهاد زیره کتر ژ.....
۴. گیا بنی خو شین دبیت.

راهینان (۳)

هه ر هه قالکاره کی ژ ئە قین خواری درسته کیدا بکاربینه:

(پینج شه مب ، ره خ ، پیرار ، ته نشت)

تیبینی: مامۆستایی به ریژ، مه ب دریژی به حسی هه قالکاری و جوړین وی

نه کرییه ، دپولین داهاتیدا دی به حس کهین...

ئامرازى پەيوەندى

۱. ئافان دەستى خۇب سابوونى دىشوت.

۲. نارين ل باغچەى يارييان دکەت.

۳. هەزار چوو بو مال.

۴. من ژ کانى ئاف فه خوار.

بەرچاڭکرن:

ئەگەر بنىرپىنە رستىن سەرى دى بينىن:

د رستەين ئىکىدا (ب) ئامرازى پەيوەندىيە پەيڧا (سابوون) دئىخىتە
دناف رستەيىدا.

د رستەيا دوويىدا (ل) ئامرازى پەيوەندىيە پەيڧا (باخچە) دئىخىتە
دناف رستەيىدا.

د رستەيا سىيىدا (بو) ئامرازى پەيوەندىيە پەيڧا (مال) دئىخىتە دناف
رستەيىدا.

د رستەيا چوارىدا (ژ) ئامرازى پەيوەندىيە پەيڧا (کانى) دئىخىتە دناف
رستەيىدا.

پیناسه:

ئامرازی پەيوەندی: بیژەیه که بۆ دروستکرنا رستی بکار دەیت.

راهینان (۱)

ئامرازین پەيوەندی ژرستهیین خواری بینە دەر:

۱. دەریا دچیت بۆ بامەرنی.
۲. دەنگ ژ دەسته کی ناهیت.
۳. ئەزل بەردەرەش دژیم.
۴. ئازاد ب پییان هاته فه.

راهینان (۲)

هەر ئامرازە کی ژ ئەقین خواری درسته کیدا بکاربینە:

(بۆ-ب-ژ-ل)

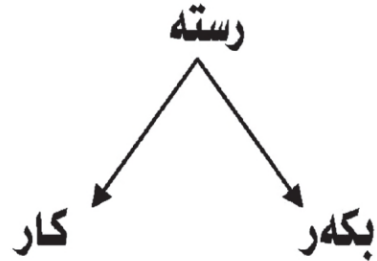
راهینان (۳)

قان قالاھیین خواری ب ئامرازە کی پەيوەندیی گونجای پر بکه:

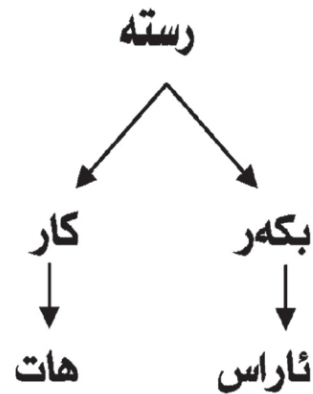
۱. عەور هەلمی پەیدا دبیت.
۲. نیرگز واناخۆ خامە ی دنقیسیت.
۳. نەسرین دی چیت دەوکی.

بنچینه یین رسته یی

بکهر - کار

۱. ئاراس هات.
۲. نه سرین نفست.
۳. ئهز سترانان دبیژم.
۴. ریباژ نامه کی دنقیسیت.

به رچاشکرن:

د رسته یا (ئاراس هات) دا، (ئاراس) بکهره، چونکی کاری (هات) ئه نجامدایه، په یفا (هات) کاره، چونکی کریاره کی دده مه کی دیارکریدا دهر دئیخیت.

ههروه سارسته یین دی ژی ب هه مان شیوه دهینه راقه کرن.

پیناسه:

- رسته پیکھاتییه ژ کۆمه کا په یقان پیکفه واتایه کا ته مام ددهن.
۱. بکهەر: ئەو په یقه درسته ییدا کاره ک کریه یان دی کاره کی کهت یان کاره ک دایه پال.
 ۲. کار: ئەو په یقه درسته ییدا کو کریاره کی نیشا ددهت و ددهته پال کهسه کی یان تشته کی ددهمه کی دیارکریدا.

راهینان (۱)

- بکهری ژقان رسته یین خواری بینه دەر:
۱. جووتیار زه قی دکیلیت.
 ۲. فه رهاد چوو قوتابخانی.
 ۳. پیشی نه خوشییا له رزووتا به لاقه دکهت.
 ۴. مامۆستا قوتابی فیردکهت.

راهینان (۲)

- کاری ژقان رسته یین خواری بینه دەر:
۱. خانی مه م و زین نقیسییه.
 ۲. کوردستان ب هه وه پیش دکه قیت.
 ۳. ئەز دناق ره زیدا کار دکه م.
 ۴. من سیف خواری.

راهینان (۳)

رسته یا ته مام ژڅان گوتننځ خواری بینه دهر:

۱. به فر ل زڅستانی.
۲. هه ل ز گولان دچینیت.
۳. زه څیا باش به ره می باش ددهت.
۴. ئه وی څاره زا.
۵. ل بهاری کانی.

راهینان (۴)

هه ر په یفه کی ژ ئه څین خواری درسته کیدا بکاربینه:

(سمکو، نفیسی، ئه و، دائیخست، دئاخفت)

﴿ناقەرۆك﴾

لاپەرە	ناقى باهەتى	ز
۴	خۆشتىيا دايبابان	.۱
۷	ئەز مفايى ژ دەمى خۆ وەرد گرم	.۲
۱۲	قوتاجخانە و پەرتووكىن من	.۳
۱۷	خەتىرا ئۆلۆمپى	.۴
۲۲	كوردستان نىشتمانى مەيە	.۵
۲۷	رووشىي رۆژىگر	.۶
۳۱	خويندەوارى (ھۆزان)	.۷
۳۳	حەفت ئەنتىكەيىن جىھانى	.۸
۳۶	باژىرى كەركوك	.۹
۳۹	خانزادا سۆران	.۱۰
۴۴	كونجا كىتقىرىشكى	.۱۱
۴۸	كوردستان (ھۆزان)	.۱۲
۵۰	نىشتمانپەروەرى	.۱۳
۵۴	پۇلىس	.۱۴
۵۹	زانستا سەردەم	.۱۵
۶۲	چوچك	.۱۶
۶۶	پىشمەرگە	.۱۷
۷۰	ئاشتى (ھۆزان)	.۱۸
۷۱	بھارا سەرھىلدانى	.۲۰
۷۷	شىخ مەجموودى نەمر	.۲۱
۸۱	دندكا گەنى	.۲۲
۸۴	ئاخ (ھۆزان)	.۲۳
۸۵	سەرھاتىيا گولەكى	.۲۴
۸۷	حەبسەخانا نەقىب	.۲۵
۹۱	بۇ شارەكەم (ھۆزان)	.۲۶

لاپەرہ	بابەت	ژ
۹۴	رستە	.۲۷
۹۷	پەیف	.۲۸
۱۰۰	پەیف سادە و پەیف نەسادە	.۲۹
۱۰۴	برگە	.۳۰
۱۰۶	پیت	.۳۱
۱۱۰	جۆرین پەیفان ژ لای ریزمانیڤه	.۳۲
۱۱۱	ژیدەر (چاوغ)	.۳۳
۱۱۳	کار	.۳۴
۱۱۷	ناق	.۳۵
۱۲۰	ناق تاک و ناق کۆ	.۳۶
۱۲۳	ناق نەناسیار و ناق ناسیار	.۳۷
۱۲۵	جەناق	.۳۸
۱۲۷	هەقائاق	.۳۹
۱۳۰	هەقائاکار	.۴۰
۱۳۳	ئامرازی پەیوهندی	.۴۱
۱۳۵	بنچینەیین رستەیی (بکەر، کار)	.۴۲

**پلانا مامۆستای یا سالانه و هه‌یقانه و هه‌فتیانه یا خواندنا کوردی بۆ
پۆلا پینجی بنه‌رته‌**

هه‌یقه‌کان	هه‌فتیایه‌کی	هه‌فتیادوو	هه‌فتیاسی	هه‌فتیا چوار
نه‌یلول	-----	-----	چالاک	خۆشتیقیا ده‌یابان
چریا نیکی	ئه‌زمفای ژدمی خۆ وه‌رگرم	رسته (ریزمان)	په‌یف (ریزمان)	په‌یقا ساده‌و په‌یقا ناساده (ریزمان)
		قوتابخانه‌و په‌رتوکین مه‌	خه‌تیرا ئۆلۆمپی	کوردستان نیشتمانی مه‌یه
چریا دووی	برگه (ریزمان)	پیت (ریزمان)	حه‌فت سه‌مه‌رین جیهانی	جۆرین په‌یفان (ریزمان)
	رووفیی رۆژگیر	خوینده‌واری (هۆزان)		باژییری که‌رکوک
کانوونا نیکی	ژنده‌ر (چاوگ) (ریزمان)	کار (ریزمان)	ئه‌زموونی دووماهیا وه‌رزی یه‌کی	پشوی وه‌رزی یه‌کی و سه‌ری سالای زاینی
	خانزاد سۆران	کونجه‌ کێفریشک	ناقی تاک-ناقی کۆ (ریزمان)	ناقی نه‌نیاس-ناقی نیاس (ریزمان)
کانوونا دووی	ناق (ریزمان)	ناق (ریزمان)	پۆلیس	زانستا سه‌رده‌م
	کوردستان (هۆزان)	نیشتمان په‌روه‌ری	هه‌قالناق (ریزمان)	ناشتی (هۆزان)
شوبات	جه‌ناق (ریزمان)	پیشمه‌رگه‌	هه‌قالناق (ریزمان)	ناشتی (هۆزان)
	چووچک			
نازار	هه‌قالکار (ریزمان)	پشوی به‌هارو نه‌فرۆز	پشوی به‌هاره‌ نه‌فرۆز	شیخ مه‌حمودی نه‌مر
	به‌هه‌ره‌لدانی			
نیسان	نامرازی په‌یوه‌ندی (ریزمان)	رسته (بکه‌ر-کار) (ریزمان)	سه‌ره‌اتییا گۆله‌کی	حه‌پسه‌خانا نه‌قیب
	دنکا گهنمی	ناخ (هۆزان)		
نایار	بۆ شاره‌که‌م (هۆزان)	ئه‌زموونی دووماهیی وه‌رزی دووی	ئه‌زموونی دووماهیی وه‌رزی دووی	-----

* مامۆستایین خۆشتقی پیدقییه‌ بۆ هه‌ر وه‌رزه‌کی (۳) بابه‌تین دارشتنی به‌ینه‌ گوتن